

การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ

อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

จิตติมา พุทธบูชา

จรัสพิมพ์ วังเย็น

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2556

คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น

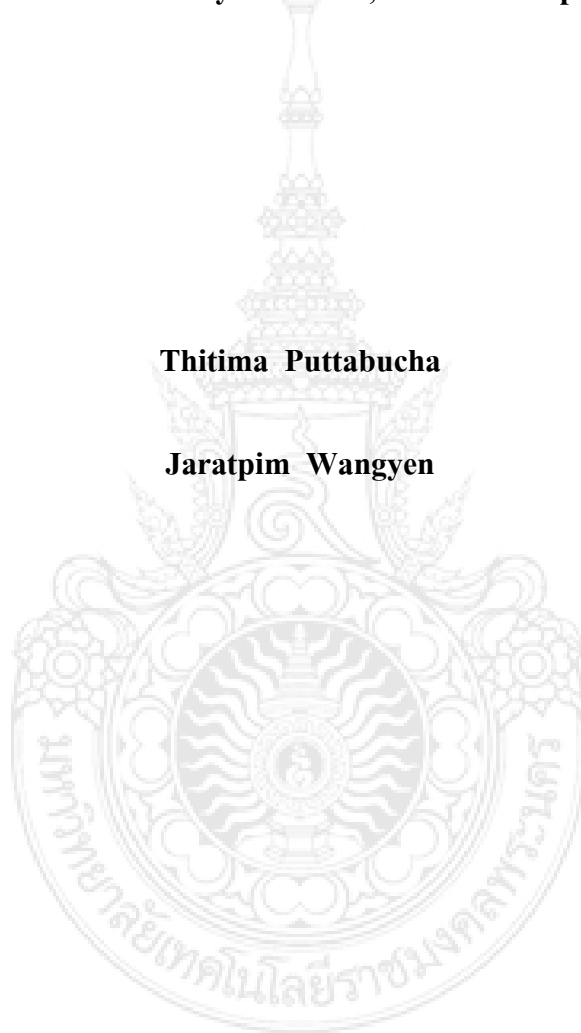
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

**Designing and Develop clothes from "Tai Song Dam"
native woven at Khaoyoi district , Phetchaburi province**

Thitima Puttabucha

Jaratpim Wangyen

**This Report is Funded by Rajamangala University of Technology of
Technology Phra Nakhon, Faculty if Industrual Taxtiles and Fashion Design
Year 2013**

ชื่อเรื่อง : การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ

อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัย : จุติมา พุทธบูชา

จิรัชพิมพ์ วังเย็น

สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองกลุ่มไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อส่งเสริมแนวคิดในการออกแบบเสื้อผ้าโดยใช้ผ้าทอพื้นเมือง โดยศึกษาประเด็นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการออกแบบ 3 ประเด็น ได้แก่ ลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ วิเคราะห์ร่วมกับลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มสตรีช่วงอายุ 25 – 35 ปี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายสุภาพสตรีช่วงวัยทำงาน ช่วงอายุ 25 - 30 ปี มีโอกาสในการเลือกซื้อผ้าทอพื้นเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความรู้ด้านผ้าทอพื้นเมืองรูปแบบต่างๆ จากการเลือกซื้อสินค้าพื้นเมืองและมีความต้องการในการสวมใส่เสื้อผ้าที่สามารถส่งเสริมบุคลิกภาพของตนเอง อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมกระตุ้นการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์พื้นเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของการใช้สินค้าพื้นเมือง

ด้านรูปแบบเครื่องแต่งกายมุ่งเน้นการออกแบบสำหรับเป็นชุดลำลองที่มีความคล่องตัวในการออกแบบใช้โครงสร้างเสื้อผ้า โดยอ้างอิงกระแสแนวโน้มแฟชั่น ปี ค.ศ. 2014 ซึ่งมีรูปแบบโครงสร้างเรียบง่าย เน้นการนำผ้าพื้นมาตัดต่อและจัดวางให้มีลวดลายผสมผสานกับลวดลายของผ้าชิ้นลายแดงโม เพื่อให้รูปแบบของเสื้อผ้ามีความทันสมัยและเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย สีหลักที่ใช้จะเป็นสีดำและสีฟ้า ที่เป็นสีหลักของผ้าชิ้นลายแดงโม จุดเด่นของการออกแบบ คือ การนำเทคนิคการตัดต่อมาใช้เพื่อทำให้เกิดช่องว่างและทำให้เสื้อผ้ามีมิติและ

มุมมองที่แตกต่างไปจากสื่อสำเร็จรูปในกลุ่มผ้าทอพื้นเมือง อันเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการออกแบบและผลิตสินค้าต่อไป

Title : Designing and Develop clothes from "Tai Song Dam"
native woven at Khaoyoi district , Phetchaburi province

Researchers : Miss Thitima Puttabucha
Miss Jaratpim Wangyen

Year : 2013

Abstract

The research purposes were design and develop the style of hand-woven fabric with Thai Song Dam style at Khaoyoi District in Phetchaburi Province. It can promote the new design by native woven fabric. There were 3 study issues in this research such as the characteristic of Thai Song Dam native woven, Khaoyoi District, Phetchaburi Province, the attitudes of sample group towards to Thai Song Dam native woven and the requirements for pattern styles of Thai Song Dam native woven clothes.

Research tool was a questionnaire what it measured the attitudes and the requirements in the pattern styles of Thai Song Dam native woven clothes. The sampling group was female about 25 -30 years old. The selected sample was female in 25-30 aged. They moderate chosen the native woven fabric for their lifestyle. In addition, utilization of native woven was not only developing their personality but it also conserve the nation heritage for keeping the native woven to the next generation.

The casual wears were an appropriated style for this research. The design refer to 2014 fashion trend what it used the basis structure and using the quilting style combined with Sinhs tangmo pattern (Laos skirt fabric). The results can make the modern style corresponding to the target group. The main colors were black and blue what it the main color of Sinhs tangmo pattern. Moreover, the quilting technique made the opening area and the different view from the other hand-woven clothes. For the results, it can apply to design and develop the other native woven fabric style in the future.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จะไม่ประสบความสำเร็จหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปี 2556 จากทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น และที่สำคัญ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภู่วัฒน์ เอกตาแสง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาภาพรรณ ชูเหล็ก ที่ให้การสนับสนุน รวมทั้งให้คำแนะนำทำให้เกิดงานวิจัย และขอขอบคุณ ฝ่ายงานวิจัย ที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ กลุ่มผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในการให้ข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย และบุคคลที่มีได้เอื้อนามในที่นี้ทุกท่าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้

จิตติมา พุทธบูชา

จรัสพิมพ์ วังเย็น

กันยายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	๗
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	7
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย	25
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มแฟชั่น	35
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าแฟชั่น	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการวิจัย	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
รูปแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	63
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอเชิงทฤษฎีจากการวิจัย	
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	74
เครื่องมือในการวิจัย	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
สรุปผลการศึกษาวิจัย	75
อภิปรายผล	77
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ลักษณะของผ้าจีนไทยทรงดำ
2	ลักษณะเสื้อก้อมผู้หญิง
3	เสื้อไตหรือเสื้อไท
4	ลักษณะกางเกง ส้วงก้อม
5	ลักษณะเสื้อฮีผู้หญิงและเสื้อฮีผู้ชาย
6	ลักษณะลวดลายของผ้าเปี้ยว
7	ย่าม
8	เส้นกรอบนอก รูปทรงต่างๆ
9	เจาะเทรนด์โลก 2014 โดย TCDC
10	แสดงภาพลักษณ์แนวคิดสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ
11	แสดงอารมณ์และโทนสีสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ
12	แสดงภาพลักษณ์การจัดระเบียบยุคใหม่
13	แสดงอารมณ์และโทนสี
14	แสดงภาพลักษณ์เล่น
15	แสดงอารมณ์และโทนสี
16	แสดงภาพลักษณ์เมืองฉลาด
17	แสดงอารมณ์และโทนสี
18	แบบร่างชุดที่ 1
19	ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 1
20	แบบร่างชุดที่ 2
21	ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 2
22	แบบร่างชุดที่ 3
23	ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 3
24	แบบร่างชุดที่ 4
25	ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 4

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	59
2	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ	60
3	ความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ	62

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่อาจมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งเหล่านี้กำลังจะทำให้ภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ที่มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เลือนหายไปจากสังคมไทย ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าหากภูมิปัญญาเหล่านี้ถูกกลืนไปในสังคมแห่งทุนนิยม พื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติที่มีมาแต่โบราณก็จะสูญไปตามกาลเวลา ภูมิปัญญาจึงมีความสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของสังคมพื้นบ้าน ที่เป็นสังคมของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน คนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสัตว์ มีการพึ่งพิงความสามารถโดยใช้ความรู้จากประสบการณ์ ที่สั่งสมและสืบทอดกันมา เป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงการแก้ปัญหา การปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไป เพื่อการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์ อันสร้างให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมชาติ เผ่าพันธุ์ หรือเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความเข้าใจที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้สังคมมีความเห็นพ้องในหลักการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาจึงเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของสังคมพื้นบ้านที่เป็นรากฐานการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น ที่แฝงไปด้วยขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์อันเป็นสุนทรียที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และแนวคิดแห่งภูมิปัญญา

ไทยทรงดำ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่พูดภาษาตระกูลไท เป็นชนชาติไทยสาขาหนึ่ง เรียกว่า พวกผู้ไท ซึ่งแบ่งออกตามลักษณะสีของเครื่องแต่งกาย เช่น ผู้ไทขาว, ผู้ไทแดง และผู้ไทดำ เป็นต้น ผู้ไทดำ นิยมแต่งกายด้วยสีดำ จึงเรียกว่าไทยทรงดำ หรือ เรียกได้หลายชื่อ เช่น โข่ง, ช่ง, ไทยโข่ง, ไทยช่ง, ลาวโข่ง, ลาวช่ง, ลาวทรงดำ และ ลาวพุงดำ คำว่า โข่ง สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “ช่วง” ซึ่งแปลว่า กางเกง เพราะชาวไทยทรงดำนิยมนุ่งกางเกงทั้งชายและหญิง คนไทยและลาวพวนจึงเรียกว่า ลาวช่วง ซึ่งหมายถึงลาวนุ่งกางเกง ต่อมาเพี้ยนเป็น ลาวโข่ง เหตุที่เรียกไทยทรงดำว่า ลาวโข่ง เพราะคำว่า “ลาว” เป็นคำที่คนไทยทั่วไปใช้เรียกคนที่อพยพมาจากถิ่นอื่น แต่ชาวไทยทรงดำถือตนเองว่าเป็นชนชาติไทย จึงนิยมเรียกตนเองว่า ไทยโข่ง หรือ ไทยทรงดำ (ทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์, 2549) จากการที่ถูกอพยพเข้าสู่ดินแดนของประเทศไทยตั้งแต่สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ใน พ.ศ.2322 เมื่อกองทัพไทยไปตี

เวียงจันทน์ แล้วกวาดต้อนไทดำที่อพยพมาจากสิบสองจุไท ส่งไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองเพชรบุรี ต่อมาได้กวาดต้อนเข้ามาเพิ่มเติมอีก ในสมัยรัชกาลที่ 1 ใน พ.ศ.2335 และสมัยรัชกาลที่ 3 ใน พ.ศ.2381 ซึ่งตั้งถิ่นฐานกระจ่ายกันอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัด เช่น ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี พิจิตร พิษณุโลก กาญจนบุรี ลพบุรี สระบุรี ชุมพร และสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันเรียกคนเหล่านี้ว่าไทโซ่ง

ไททรงดำมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูดและภาษาเขียน อาชีพ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมอยู่เป็นอันมาก ลักษณะทางสังคมของไททรงดำยังคงรักษาขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและพิธีกรรมไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความเป็นปึกแผ่นและการดำรงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของไททรงดำคือ การแต่งกาย ที่สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เสื้อผ้าสำหรับใช้ในชีวิตรประจำวันกับอีกชนิดหนึ่งคือ สำหรับใส่ในงาน ประเพณี หรืองานรื่นเริงต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงมักนิยมใช้ผ้าฝ้ายทอมือย้อมคราม สำหรับเสื้อผ้าที่ใส่ใน พิธีกรรมจะจัดทำขึ้นเป็นพิเศษ เสื้อผ้าจะเป็นสีดำตกแต่งด้วยผ้าไหมชิ้นเล็ก ๆ ส่วนใหญ่มีเครื่องประดับเป็นเงิน ผู้หญิงมี “ผ้าเปียว” คล้องคอ ส่วนเด็ก ๆ จะมีหมวกคล้ายถุงผ้าปักไหมหรือด้ายสวยงาม เรียกว่า “มู” สิ่งเหล่านี้มีความโดดเด่นและถือเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่คงอยู่คู่กับชุมชน

ปัจจุบัน กลุ่มชุมชนไททรงดำได้มีการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ โดยการการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกทั้งเป็นการสร้างอาชีพภายในชุมชน ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชนขึ้นไม่เว้นแต่ชุมชนไททรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ที่มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไททรงดำเขาย้อยขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ให้แก่ชุมชนและผู้ที่สนใจวิถีชีวิต นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้มีการสร้างอาชีพให้กับชุมชน ส่งผลสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น แต่ความต้องการสินค้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มผู้บริโภคเป็นเพียงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ส่วนด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ด้านการต่อยอดภูมิปัญญา โดยการนำผ้าทอมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งเครื่องประกอบการแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เป็นต้น ยังพบไม่มากในกลุ่มไททรงดำเขาย้อย อีกทั้งยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าพื้นเมือง อีกทั้ง ปัจจุบันกลุ่มชุมชนยังขาดทักษะและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญ การนำผ้าชิ้นและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ไททรงดำ มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของลวดลายผ้าด้วยว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เพราะลวดลายผ้าชิ้นและลวดลาย

ตกแต่งของชาวไทยทรงดำมีอัตลักษณ์เฉพาะตัวและมีความสวยงามที่สื่อถึงวิถีในการดำเนินชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุลย์

ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดในการนำผ้าพื้นเมืองของชาวไทยทรงดำ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาสร้างสรรค์เป็นเสื้อผ้าเพื่อการพัฒนาแบบให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสินค้าแฟชั่นให้ได้มาซึ่งพื้นที่ในตลาดการบริโภคและเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อการดำเนินการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ภายใต้ตราสินค้า และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้าพื้นเมืองของกลุ่มชาวไทยทรงดำ โดยงานวิจัยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาแนวคิดในการสร้างสรรค์เสื้อผ้าจากผ้าชาวไทยทรงดำรวมถึงลวดลายบนผืนผ้า ในรูปแบบของงานเสื้อผ้าสุภาพสตรีโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาที่สำคัญของชาวไทยทรงดำร่วมกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อการพัฒนาแบบของเสื้อผ้าที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวไทยทรงดำเข้าเพื่อการพัฒนาแบบบนพื้นฐานของบริบททางสังคม อันเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 เพื่อออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองกลุ่มชาวไทยทรงดำ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อส่งเสริมแนวคิดในการออกแบบเสื้อผ้าโดยใช้ผ้าทอพื้นเมือง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ได้แนวทางในการส่งเสริมแนวคิดการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าชาวไทยทรงดำ

1.3.2 ได้องค์ความรู้และรูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าชาวไทยทรงดำโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่น

1.3.3 เป็นการเผยแพร่แนวคิดในการออกแบบเสื้อผ้าพื้นเมืองเพื่อการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์สู่ชุมชน

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.4.1 ศึกษาพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชุมชนชาวไทยทรงดำ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.4.2 ออกแบบและผลิตเสื้อผ้าสุภาพสตรีจากผ้าพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 ชุด

1.5 นิยามคำศัพท์

1.5.1 ไทยทรงดำ หมายถึง ชนชาติไทยกลุ่มหนึ่ง ที่มีวัฒนธรรมโดดเด่น มีเอกลักษณ์ของตนเองอย่างเห็นได้ชัด รวมทั้งวัฒนธรรมในเรื่องผ้า ที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

1.5.2 ผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ หมายถึง ผ้าที่มีลักษณะคล้ายผ้าถุง มีลายเป็นลายล่องลงในแนวตั้ง มีเส้นสีขาวหรือน้ำเงิน มี 2 ลักษณะ คือ ลายเส้นคู่กับลายเส้นเดี่ยว ลายในพื้นผ้าหากเริ่มต้นที่เส้นคู่สองเส้นซึ่งเป็นเส้นหนา เส้นต่อไปจะเป็นเส้นเดี่ยวซึ่งเป็นเส้นบาง และเส้นต่อไปจะเป็นเส้นเดี่ยวซึ่งเป็นเส้นหนา สลับกันไปเรื่อยๆ จนรอบทั้งผืน คนในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี “จีนลายแดงโม” (วิลาวัลย์ ปานทอง และคณะ, 2551)

1.5.3 ภูมิปัญญา (wisdom) คือ ความรู้หรือประสบการณ์ของคนที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดกันจากชุมชน จากสถาบันครอบครัว ความเชื่อ และศาสนา ที่เชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์ที่ได้จากการสะสม จากการประกอบอาชีพ การเรียนรู้จากธรรมชาติแวดล้อมต่าง ๆ ภูมิปัญญาจึงเป็นการพัฒนาความรู้ ความฉลาด ของคนในสังคม สังคมพัฒนา เกิดเป็นทักษะในการปฏิบัติงาน ในการดำเนินชีวิต ดังนั้น หากกล่าวถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน กล่าวได้ว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาอันเป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงแก้ปัญหา การปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นเพื่อการดำรงอยู่ของมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ ซึ่งหากกล่าวถึงแนวคิดในการดำรงอยู่ภายใต้ภูมิปัญญาพื้นบ้านแล้วคงหลีกเลี่ยงไม่พ้นการนำแนวคิดแห่งการพึ่งพาธรรมชาติมาปรับใช้เป็นชาวของเครื่องใช้ที่เป็นการดำรงชีวิตตามปัจจัยพื้นฐาน

1.5.4 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการตัดสินใจและการกระทำ

1.5.5 ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม และ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

1.5.6 เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจสมดุล เป็นการกลับสู่สมดุลของสังคม เศรษฐกิจ, จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม 7

1.5.7 แฟชั่น คือ "สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง" เป็นการยอมรับจนเกิดเป็นค่านิยม ซึ่งหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่นหลายคนมีมุมมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย คำว่า “แฟชั่น” ในกระแสปัจจุบันแฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสความนิยมมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะการยึดพื้นที่ในการบริโภคที่มีอัตราการซื้อหากมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่แพร่หลายแม้ว่าเราจะไม่ยอมรับว่าชอบแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าแฟชั่นมีอยู่ทุกแห่ง ในแต่ละยุคสมัยแฟชั่น แต่ละชนิดเปรียบเหมือนการแสดงออกที่สะท้อนถึงสังคม วัฒนธรรม ความคิด วิถีชีวิตของคนในช่วงเวลา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมือง กรณีศึกษาการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าโดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

2.1.1 ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน

2.1.2 พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน

2.1.3 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชนไทยทรงดำ ในจังหวัดเพชรบุรี

2.1.4 วัฒนธรรมการใช้ผ้าการทอ ลวดลาย สี และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องแต่งกาย

2.2.2 หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.2.3 การเลือกใช้ผ้าในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มแฟชั่น

2.3.1 ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับแฟชั่น

2.3.2 แนวโน้มแฟชั่นปี ค.ศ. 2014

2.3.3 แฟชั่นกับการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ

2.4 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าแฟชั่น

2.4.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการสินค้าแฟชั่น

2.4.2 หลักในการจัดการสินค้าแฟชั่น

2.4.3 แนวคิดในการจัดการสินค้าแฟชั่นกลุ่มสินค้าพื้นเมือง

2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

2.1.1 ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน

ปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านกระจายไปทั่วทุกภาคแต่ก็เป็นเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รูปแบบของผ้าจะแตกต่างกันไปตามคตินิยม ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของเชื้อชาติและกลุ่มชน เช่น กลุ่มชนพื้นเมืองล้านนาทางภาคเหนือ นิยมทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่มีลวดลายด้วยวิธีการยก และจักเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าเป็นกลุ่มชนคนไทยเชื้อสายไทครั้ง ไทพวน และไทขวน และลาวอีสานนิยมทอผ้าด้วยวิธีจักและมัดหมี่ คนพื้นเมืองในภาคใต้นิยมทอผ้ายก เป็นต้น การจัดประเภทของผ้าทอพื้นบ้านในประเทศไทยอาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือการแบ่งประเภทตามวัสดุที่ใช้และการแบ่งประเภทตามวิธีการทอผ้าทอที่แบ่งตามวัตถุดิบที่ใช้ได้แก่ฝ้ายและไหม

ฝ้ายเป็นพืชที่ปลูกทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย เป็นพืชเขตร้อนชอบดินปนทราย และอากาศโปร่ง ไม่ชอบที่ร่ม เส้นใยของฝ้ายจะดูดความชื้นได้ง่ายและเมื่อดูดความชื้นแล้วจะระเหยเป็นไอดังนั้นเมื่อสวมใส่เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าฝ้ายจะมีความรู้สึกเย็นสบาย

ไหมเส้นใยไหมได้จากตัวไหมซึ่งส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไหมกันใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางตัวไหมมีลักษณะคล้ายหนอน เมื่อแก่ตัวจะชักใยหุ้มตัวของมันเองเรียกว่า รังไหมรังไหมนี้จะนำมาสาวเป็น เส้นไหมแล้วจึงนำไปฟอกด้วยการต้มด้วยด่างและนำมาทอเพื่อให้ได้ เส้นใยไหมหลังจากนั้นจึงนำมาย้อมสีและนำไปทอเป็นผืนผ้าตามที่ต้องการ เส้นไหมมีคุณสมบัติ ลื่นมัน และยืดหยุ่นได้ดี

การทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองหลายแห่งยังคงทอลวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม โดยเฉพาะในชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ บางกลุ่มที่กระจายตัวกันอยู่ในภาคต่างๆของประเทศไทยศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มหากแบ่งผ้าพื้นเมืองเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน สามารถแบ่งได้ดังนี้

ภาคเหนือ การทอผ้าในภาคเหนือหรือที่เรียกว่าแถบล้านนาได้แก่ จังหวัดเชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะกลุ่มชาวไทยโยนกหรือไทยขวน และชาวไทยลื้ออันเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของล้านนาไทย เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อเรื่องการตั้งถิ่นฐานในสภาพแวดล้อมที่เป็นภูเขาและมีทางน้ำไหล ผู้หญิงไทยขวนและไทยลื้อในปัจจุบันยังรักษาวรรณกรรม การทอผ้าที่มีรูปแบบและลวดลายสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะการทอชิ้นดินจก ผ้าจิด และผ้าที่

ใช้เทคนิค "เกาะ" เป็นต้นนอกจากชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่อาศัยอยู่ในแถบภาคเหนือบริเวณล้านนาไทย เช่น ลื้อ ลัวะ กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ มอญ และไทยภูเขาเผ่าต่างๆ เช่น แม้ว มูเซอ อีเก้อ เข่า ลีซอ เป็นต้น ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ต่างก็มีวัฒนธรรมการทอผ้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายและตกแต่งเป็นลวดลาย สัญลักษณ์ที่แสดงเอกลักษณ์เผ่าพันธุ์ตนเองทั้งสิ้น

ภาคกลาง การทอผ้าในภาคกลางแบ่งได้เป็นภาคกลางตอนบน ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์และสุโขทัย ภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี สระบุรี ลพบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี มีกลุ่มไทวนและไทลาวอพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วทั้งภาค กลุ่มชนไทลาวนั้นมีหลายเผ่าเช่น พวน ไช่ ผู้ไท ครั่ง ฯลฯ ซึ่งอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในไทย กลุ่มชนเหล่านี้ยังรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้โดยเฉพาะวัฒนธรรมการทอผ้าของผู้หญิงที่ใช้เทคนิคการทำดินจก และจิด เพื่อบดแต่งเป็นลวดลายบนผ้าที่ใช้ในเทศกาลต่างๆหรือใช้ทำที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า ฯลฯ แม้ว่าในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไปมาก กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีการทอผ้าเป็นอาชีพเสริม

ภาคอีสาน การทอผ้าในภาคอีสานนั้นกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวเป็นชนกลุ่มใหญ่ของภาคอีสานที่มีการกระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆและมีวัฒนธรรมการทอผ้าอันเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาเกือบทุกชุมชนแต่ละกลุ่มแต่ละเผ่าก็จะมีลักษณะและลวดลายการทอผ้าที่เป็นของตัวเองอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ ผ้าจิดและผ้าไหมหางกระรอก นอกจากกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวแล้วยังมีชนกลุ่มอื่นๆ เช่น ข่า กระโซ่กะเลิง ลัวะ และเขมรสูง โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายเขมร กระจายอยู่ในบริเวณ จังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์และบุรีรัมย์และมีประเพณีการทอผ้าที่สวงามสืบทอดกันมาช้านาน โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์มีหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงหลายหมู่บ้านทอผ้าชนิดต่างๆเช่น ผ้าปูมแบบเขมร ผ้าหมี่โฮล ผ้าอัมปรม ผ้าลายสาธุ เป็นต้น

ภาคใต้ การทอผ้าในภาคใต้มีแหล่งทอผ้าที่มีชื่อเสียงหลายแห่งโดยเฉพาะแหล่งทอผ้ายกดินเงินคืนทอง สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากชาวมุสลิม ชาวอาหรับ ที่มาค้าขายตั้งแต่สมัยโบราณต่อมาผ้ายกเงินยกทองได้กลายเป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูงของอาณาจักรไทยในภาคกลาง บรรดาพวกเจ้าเมืองและข้าราชการหัวเมืองภาคใต้จึงต่างสนับสนุนให้ลูกหลานและชาวบ้านทอกันอย่างเป็นล่ำ เป็นสัน โดยเฉพาะที่เมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา และที่ตำบลพุมเรียงอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ล้วนเคยเป็นแหล่งทอผ้ายกที่มีชื่อเสียงมากในอดีต เป็นที่กล่าวขวัญถึงและนิยมกันมากในหมู่ขุนนางสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์

การทอผ้าพื้นเมืองทั้ง 4 ภาค ยังคงสืบสานการทอผ้าด้วยลวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม ดังจะเห็นได้จากชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนเหล่านี้จึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งยังแสดงออกถึงภูมิปัญญา ความเชื่อ ที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม ดังนั้นผ้าทอพื้นบ้านที่ได้ขึ้นชื่อว่าผ้าไทยจึงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยทั้งประเทศในฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย บทบาทหน้าที่ของชุมชนในฐานะส่วนหนึ่งของผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม คือหัวใจสำคัญในการอนุรักษ์ผ้าไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการทอผ้า นับเป็นงานศิลปะพื้นบ้านที่คนไทยผูกพันเกี่ยวข้องมาเป็นเวลาช้านาน นักวิชาการบางท่านกล่าวว่างานทอผ้าเป็นงานหัตถกรรมของไทยอย่างหนึ่งที่อาศัยแรงงานและฝีมือประดิษฐ์คิดค้นทั้งยังเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสังสรรค์ประเพณีและอุดมการณ์พื้นฐานในการดำรงชีวิตศิลปะการทอผ้าจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญของการทอผ้าพื้นบ้านของไทยนั้นมีการกระจายอยู่ทั่วไปรูปแบบของผ้าแต่ละกลุ่มชนจะมีความแตกต่างกันไปตามคตินิยมความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนในแต่ละท้องถิ่นของประเทศมีทั้งผ้าพื้นสีเรียบๆ และผ้าที่มีลวดลายอันเนื่องมาจากกรรมวิธีที่ประณีต

การทอผ้าพื้นบ้านเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีความประสานสัมพันธ์กับภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน เชื้อชาติตลอดจนถึงระบบความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีศาสนาและวัฒนธรรมอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่มชนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบและเป็นข้อกำหนดในการเลือกใช้วัสดุการออกแบบลวดลายและสีสันทนของผ้าทอ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2530) ลวดลายและสีสันทนที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้าเป็นกรรมวิธีในเชิงศิลปะที่ละเอียดอ่อน

ศิลปะผ้าทอมีประวัติอันยาวนานและมีความมั่งคั่งปรากฏอยู่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีการผลิตผ้าทอมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบลวดลายและกรรมวิธีในการผลิตมีแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นอันมีรูปแบบเฉพาะของเชื้อชาติ สิ่งสำคัญการสอดแทรกภูมิปัญญาแห่งงานศิลปผสมผสานความปราณีตบรรจง แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่นที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าผ้าทอพื้นบ้านจึงเป็นศิลปะแห่งภูมิปัญญา ที่แสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนแสดงผ่านทางลวดลายเส้นสีของผ้าที่สอดแทรกความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี อันรากฐานทาง

ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เปรียบเสมือนการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงบนผืนผ้า อีกทั้งเพื่อแสดงออกถึงความเป็นเผ่าพันธุ์ของตน

2.1.2 พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน

ผ้าทอพื้นบ้าน ศิลปะแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น อันมีความผูกพันเชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรมของไทย ศาสตร์และศิลปการทอผ้าได้รับการถ่ายทอดและสืบสานต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าในหลายท้องถิ่นยังคงรักษารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ผ้าทอจึงเป็นมรดกทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีตอันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตปัจจุบัน

ผ้าทอพื้นบ้านเป็นผลงานของความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคน จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าดินแดนที่เป็นราชอาณาจักรไทยมีการทอผ้ามากกว่า 2,500 ปีซึ่งการทอผ้าใหม่ก็พบว่าการทอเป็นผืนผ้าตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ ผ้าทอที่สร้างขึ้นครั้งแรกเป็นเพียงผ้าพื้นสีธรรมชาติไม่มีลวดลาย ต่อมาได้มีการสร้างลวดลายผ้าด้วยการพิมพ์ ได้มีการค้นพบลูกกลิ้งดินเผาที่มีลวดลายสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของบ้านเชียง สันนิษฐานว่าเป็นลูกกลิ้งสำหรับพิมพ์ผ้า อย่างไรก็ตามหลักฐานที่พบ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผา ภาพเขียนบนผนังถ้ำ เป็นเครื่องมือที่ใช้สันนิษฐานได้ว่า ผ้าสมัยก่อนประวัติศาสตร์มีลวดลายคล้ายกับเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ ลายกันหอย ลายชดเชือด และลายม้วนตัวคล้ายคลื่น หรือ ก้อนเมฆ ลวดลายเหล่านี้มีการพัฒนาต่อมาจนถึงยุคที่มนุษย์รวมกลุ่มกันเป็นชนเผ่า และอาณาจักร โดยใช้ลายผ้าเป็นเครื่องหมายของกลุ่มที่แสดงออกถึงความเชื่อผ่านสัญลักษณ์ เช่น ลายนาคร ลายงู ลายหงส์ ลายนกยูง ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงความเชื่อในสมัยสุโขทัย ศิลปะการทอผ้ามีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงยุคที่คนไทยรวมตัวกันเป็นอาณาจักรต่างๆ ได้แก่

อาณาจักรล้านนาไทย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 20 - 21 มีการทอผ้าขึ้นเพื่อใช้สอยภายในครอบครัวและเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันปรากฏผ้าอยู่หลายชนิด เช่น ผ้าสีจันทร์ขาวผ้าสีจันทร์แดง และผ้าสีดอกจำปา เป็นต้น

สมัยสุโขทัย ประมาณ 755 ปี ปรากฏหลักฐานว่าชาวสุโขทัยทอผ้าใช้เองและมีการผลิตผ้าฝ้ายและผ้าไหมสีต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าฝ้ายห้าสีที่เรียกว่า “ผ้าเบญจรงค์” คือ ผ้าสีแดง เหลือง ดำ เขียว และขาว เป็นผ้าที่มีชื่อเสียงของสุโขทัยและยังมีฝ้ายกดอกผ้าสกุลพัสดร์ซึ่งเป็นผ้าขาวเนื้อละเอียด

ผ้าเล็กดอกเป็นผ้าเนื้อดีและผ้ากรอกซึ่งเป็นผ้าลายกระจังสำหรับพันรอบหน้าผากเป็นต้น (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2530) อย่างไรก็ดี

สมัยอยุธยา ประมาณ 400 ปี ผ้ามีบทบาทสำคัญ ตั้งแต่การใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มโดยตรง ตลอดจนการใช้ผ้าเข้าไปเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ผ้า นับว่ามีความสำคัญในการค้าและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นผ้ายังใช้แทนค่าเงินจากหลักฐานพบว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้ผ้าเป็นเครื่องปูนบำเหน็จรางวัล หรือบางครั้งใช้พระราชทานต่างเงินเดือนปีละ หนเท่านั้น เรียกว่า “ผ้าหัตถ์รายปี” ซึ่ง ส่วนมากเป็นผ้าสมปักซึ่งทอด้วยไหมเปลวตรงกลางผ้าเป็นสีมี ลวดลาย

สมัยรัตนโกสินทร์ การทอผ้าในช่วงรัชกาลที่ 1 - 3 มีการทอตามหัวเมืองต่างๆซึ่งปรากฏ หลักฐานในสมัยรัชกาลที่ 2 มีการให้หัวเมืองต่างๆทอผ้าขาวส่งให้หลวงเพื่อย้อมเป็นสบงจีวรถวายพระ เนื่องในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพรัชกาลที่ 1 ผ้าทอเหล่านั้นเป็นผ้าฝ้ายพื้นเมืองที่ทอสำหรับใช้ สอยในครัวเรือนเป็นผ้าเนื้อหยาบฝีมือไม่ดีนักทั้งนี้เพราะบรรดาคนชั้นสูงและผู้ที่มีมั่งคั่งจะใช้ผ้าคุณภาพ ดีจากต่างประเทศผ้าทอพื้นบ้านคงเป็นผ้าสำหรับประชาชนทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2530) สมัยรัชกาลที่ 5 มีการทอผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งประชาชนปลูกฝ้ายหรือ เลี้ยงไหมเพื่อการทอผ้าในครัวเรือนประกอบกับมีผ้าจากต่างประเทศเข้ามาขายและราคาถูกไม่ จำเป็นต้องทอผ้าใช้ก็หาซื้อกันได้ง่ายหลังจากการทำสนธิสัญญาบาวริงแล้ว สินค้าต่างๆโดยเฉพาะผ้าได้ เข้ามาขายมากทำให้การหัตถกรรมของเราเสื่อมโทรมลง (นิติ กลีโกศล, 2541)

ปัจจุบันจากการเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นพร้อมกับเงินทุนจากต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามา ภายในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก วัฒนธรรมทุนนิยมที่เน้นการบริโภคเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ชนชั้นกลางในสังคมไทยและค่อยๆแพร่เข้าไปสู่ชาวบ้านในชนบทโดยผ่านสื่อต่างๆและแรงงานที่ อพยพมาทำงานในเมืองผลของวัฒนธรรมดังกล่าวได้ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมไทย เริ่มเปลี่ยนแปลงไปมีการบริโภคในสิ่งที่ไม่จำเป็น กระแสความคิดและการแต่งกายของชาติตะวันตกได้ หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่องจากการนำเข้าในรูปแบบของการค้าและการศึกษา จุดเริ่มต้นของการเสื่อมลงของการใช้ผ้าไทยอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแต่งกายภายใน ราชสำนัก ที่สำคัญสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2481 - 2487) รัฐบาลได้มีนโยบายในการสร้างชาติด้วยลัทธิชาตินิยม เพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติไทยให้ทัดเทียม อารยประเทศ โดยการออกประกาศ “**รัฐนิยม**” จำนวน 12 ฉบับ (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, 2543) เพื่อ

สร้างสังคมไทยใหม่ที่ละทิ้งประเพณีและความเชื่อในอดีตหนึ่งนั่นคือการปฏิวัติวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ซึ่งเมื่อบวกกับระบบเศรษฐกิจโลกที่ระบบปฏิวัติอุตสาหกรรมประสบความสำเร็จในช่วงนั้น ทำให้มีการค้าขายเครื่องจักรรวมถึงเครื่องทอผ้า จึงทำให้กระแสการทอผ้าด้วยมือของไทยไม่เป็นที่นิยมด้วยราคาต้นทุนที่แตกต่างรวมถึงระยะเวลาในการผลิตที่สั้นของระบบการผลิตแบบตะวันตก สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับวัฒนธรรมสมัยใหม่ของความเชื่อแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม อันมีผลต่อรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สำคัญในการทอผ้าพื้นบ้าน

วัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามาสู่ประเทศไทยโดยรัฐมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง โดยการกระทำผ่านแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยเชื่อว่า การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและประเทศ เป็นทางที่นำไปสู่การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งภายใต้บริบทการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่างก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนและสังคม ดังเช่น การปรับปรุงระบบการผลิต การใช้เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิตใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการบริโภคในด้านต่าง ๆ เช่น การรับรู้ข่าวสาร การใช้บริการที่หลากหลาย การรับรู้ความคิด ค่านิยมและความเชื่อใหม่ ๆ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีความทันสมัยและเป็นสากล สิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลสู่สังคมแห่งการบริโภคอันมีผลกระทบต่อผ้าทอพื้นบ้าน ก่อให้เกิดความจำเป็นในการปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลง แต่ละท้องถิ่นต้องพัฒนาคุณภาพของผ้าทอไปพร้อม ๆ กับการสืบทอดมรดกแห่งภูมิปัญญาให้เชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นระบบทุนนิยม จากเดิมเป็นการเชื่อมโยงวิถีชีวิตภายในชุมชนแต่หากกล่าวถึงปัจจุบัน คือ การอยู่รอดในสังคม เพราะการดำรงอยู่ของผ้าทอกับการใช้เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันสำหรับคนไทยคงใช้ไม่ได้สำหรับสังคมปัจจุบัน ผ้าทอพื้นบ้านกลายเป็นผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่หลายคนรู้จักในนามสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่สำคัญมีการพัฒนาผ้าทอในแต่ละท้องถิ่นกันอย่างต่อเนื่องงานวิจัยหลายชิ้นแสดงถึงการอนุรักษ์และพัฒนาผ้าทอให้มีพื้นที่อยู่ในกระแสของสังคม แต่พื้นที่ของผ้าทอพื้นบ้านกลับถูกจำกัดพื้นที่อยู่ตรงสินค้าพื้นเมืองที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ พื้นที่ของการเป็นปัจจัย 4 น้อยลง เพราะกระแสการบริโภคสินค้าแฟชั่นมีบทบาทและมีน้ำหนักในพื้นที่ของปัจจัย 4 มากกว่า จนทำให้ผ้าทอมีบทบาทอยู่เพียงกลุ่มคนบางกลุ่มหรือการใช้เพื่องานพิธีสำคัญ ๆ เท่านั้น การอนุรักษ์จึงเกิดขึ้นจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงชุมชนผู้สร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างผ้าทอเพื่อการดำรงอยู่บนวิถีการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผ้าทอพื้นบ้าน เปรียบเสมือนงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน จากถักทอเส้นใยผสานกับสีสันและลวดลายที่บอกถึงประเพณีและความเชื่อของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น อันก่อให้เกิดสุนทรียะแห่งความงามที่มีรากฐานความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละชาติพันธุ์ หากกล่าวถึงความคิดที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ในกระบวนการสร้างสรรค์ผ้าทอพื้นบ้านสามารถกล่าวถึงที่มาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. สุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากความคิดเริ่มแรก คือ เกิดจากความคิดของผู้สร้างสรรค์โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ในการพบเห็นสิ่งรอบตัว อาทิเช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์ลวดลายรวมถึงสีสัน เพื่อใช้แทนสัญลักษณ์ต่างๆ ผ่านการร้อยเรียงเส้นใย ผสมผสานกับความเชื่อของชาติพันธุ์

2. สุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากความคิดพื้นฐาน คือ เกิดจากความคิดที่ได้รับการพัฒนาจากความคิดขั้นพื้นฐาน โดยการพัฒนารูปแบบและลวดลายขึ้นซึ่งอาจอาศัยความคิดที่เป็นนามธรรมสร้างสรรค์รูปทรงให้เป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อแสดงถึงแนวคิดและความเชื่อทางขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านทางลวดลายบนผืนผ้า

2.1.3 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชนไทยทรงดำ ในจังหวัดเพชรบุรี

การตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเพชรบุรี จากหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์ กล่าวว่า กลุ่มชนไทยทรงดำบางส่วน ได้ย้ายหลักแหล่งจากถิ่นเดิมในประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้าตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย ด้วยเหตุผลทางการเมืองและสงคราม ได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งในจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

ครั้งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2532 อันเป็นสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดเกล้าให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์ ยกทัพไปตีลาว ก็ได้เมืองทันต์และได้กวาดต้อนครอบครัวของไทยกกลุ่มนี้มากรุงเทพฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี จึงนับได้ว่าพวกไทยดำ (ลาวโซ่ง) เข้าไปตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเพชรบุรีเป็นแห่งแรก

ต่อมาใน พ.ศ. 2335 ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เจ้าเมืองเวียงจันทน์ ได้กวาดต้อนครอบครัวไทยทรงดำจากเมืองแฉ่ง (เดียนเบียนฟู) ลงมาถวายที่กรุงเทพฯ จึงโปรดเกล้าให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เพชรบุรีอีก

พ.ศ. 2379 ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าเมืองหลวงพระบางถึงแก่พิราลัย พวกเมืองหิ้ม เมืองคอย เมืองควร แข็งเมืองต่อเมืองหลวงพระบาง เข้าอุปราช เจ้าราชวงศ์ จึง

ยกกองทัพขึ้นไปปราบและกวาดต้อนพวกไทยทรงดำลงมาถวายที่กรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไทยทรงดำเหล่านี้ ไปตั้งหลักแหล่งอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี

ใน พ.ศ. 2381 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้ไปตีลาวเนื่องจากเข้าราชวงศ์เกิดวิวาทกัน ได้อพยพไพร่ไทยทรงดำลงมาและโปรดเกล้าฯ ให้ไปอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรีอีก และใน พ.ศ. 2428 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้พระยาสุรศักดิ์มนตรียกทัพไปปราบกบฏฮ่อในเขตสิบสองจุไทย กับป้องกันชายแดนริมฝั่งแม่น้ำดำ ภายหลังที่พวกฮ่อแตกหนีไปแล้ว จึงยกทัพกลับกรุงเทพฯ ในราว พ.ศ. 2430 พร้อมกับนำครอบครัวไทยทรงดำมาด้วย และให้อพยพไปอยู่เพชรบุรีอีกเป็นรุ่นสุดท้าย

ปัจจุบันไทยทรงดำที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ตั้งรกรากอยู่ในท้องถิ่นต่อไปนี้

1. อำเภอเมือง ตำบลหนองพลับ บ้านสะพานยี่หน ตำบลเวียงคอย ตำบลวังตะโก
2. อำเภอบ้านแหลม ตำบลทุ่งเพื่อ
3. อำเภอบ้านลาด บ้านห้วยซ้อง บ้านหนองโสน บ้านกรวย
4. อำเภอท่ายาง ตำบลท่าคอย แม่ประจันต์ บ้านท่าไต้ และเขากระจิว
5. อำเภอหนองหญ้าปล้อง ตำบลหนองหญ้าปล้อง บ้านจะโปรง-บ้านหนองไผ่ บ้านท่าตะคร้อ บ้านสามเรือน
6. อำเภอชะอำ ไม่มีไทยทรงดำอาศัยอยู่
7. อำเภอเขาย้อย มีชาวไทยทรงดำอาศัยอยู่มากที่สุด จำแนกเป็นรายตำบลได้ดังนี้ ตำบลหนอง ชุมพล ตำบลบางเค็ม ตำบลเขาย้อย ตำบลทับกาง ตำบลหนองปรัง (หนองเลา) ตำบลหนองปลาไหล และบ้านห้วยท่าช้าง (นิยม ออไอสุรย์, 2539)

2.1.4 วัฒนธรรมการใช้ผ้า การทอ ลวดลาย สี และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ

เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มมีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชนทุกหมู่เหล่า ชนแต่ละชาติย่อมมีรูปแบบการแต่งกายที่แตกต่างกัน นับว่าการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ของชนชาตินั้นๆ ได้ ชาวโซ่งเป็นชนชาติหนึ่งที่มีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ชัดเจน ตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบันชาวไทยที่มีเชื้อสายโซ่งยังแต่งกายแบบดั้งเดิมอยู่มากกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่มาอาศัยในเมืองไทยด้วยกัน รูปแบบการแต่งกายที่เด่นชัดของชาวไทยโซ่งคือ เครื่องแต่งกายทุกชิ้นไม่ว่าชายหรือหญิงตลอดจนเครื่องที่นอน หมอน มุ้ง จะทำด้วยผ้าสีดำทั้งหมด (ธิดา ชมพูนิช, 2539)

ดวงพร ตั้งวงศ์ (2547) อ้างจาก สุริรัตน์ อ่อนวงศ์ (2552) ผ้าชิ้นลายแดงโมนั้นจะเป็นเครื่องนุ่งห่มของชาวไทยทรงดำทั้งหญิงและชายแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ประกอบในประเพณีและพิธีกรรม ตามความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ตั้งแต่ประเพณีการเกิดจนกระทั่งประเพณีการตาย ถือได้ว่าผ้าชิ้นลายแดงโมนั้นเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของชาวไทยทรงดำที่มีมาตั้งแต่ในอดีตกาล

การที่ผ้าชิ้นลายแดงโมนีใช้ด้ายยืนสีแดงเป็นหลัก เส้นพุ่งเป็นสีดำหรือสีครามเข้มเกือบดำ เรื่องราวก็มีอยู่ว่าเป็นธรรมเนียมมาตั้งแต่โบราณกาล ผู้ชายที่เป็นสามีเป็นผู้นำของครอบครัวมีหน้าที่ออกจากบ้านไปเข้าป่าหักร้างถางพง เป็นแหล่งทำมาหากินทำไร่ไถนา หาเผือกหามัน ปล่อยให้ภรรยาอยู่กับเหย้าเฝ้าเรือน จนกว่าสามีจะกลับบ้าน

สาวเจ้าจะทอผ้าไป ใจก็ประหวั่นนึกถึงสามีที่เข้าป่าไปหลายวัน อันความรักความคิดถึงย่อมจะมีอยู่ในตัวของทุกคน มันวิ่งเล่นอยู่ทุกลมหายใจ ยิ่งกว่ากระสวยพุ่งผ่านเป็นเส้นขัดให้เป็นผืนผ้า ในที่ทอที่กำลังทออยู่ สาวเจ้าจึงใช้ด้ายสีแดงย้อมเส้นยืน ซึ่งเป็นสีที่ใช้แทนหัวใจที่โหยหาอาวรณ์ในคนรักที่จากกัน ส่วนเส้นพุ่งใช้สีครามเข้มเกือบดำแทนตัวเอง ใช้ทอทับเป็นเส้นขัดให้เกิดเป็นเนื้อผ้า โดยซ่อนเส้นยืนสีแดงเอาไว้ เมื่อเวลานุ่งผ้าชิ้นลายแดงโมนีคอยสามีต้องแสงแดดความแวววับของเหลือสีแดงสะท้อนออกมา เสมือนหนึ่งเป็นสื่อสัญญาณแห่งความรักที่มีต่อกัน แม้จะเห็นเพียงรางๆ ก็ตาม ที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อปกปิดความอายที่เป็นคุณสมบัติของหญิงสาวลาวโซ่งโดยแท้ผ้าชิ้นลายแดงโมนี จะต้องนำมาต่อหัวชิ้นสีครามเข้มเกือบดำ ส่วนตีนชั้นเย็บต่อให้มีความหนาเพื่อป้องกันไม่ให้ชายชิ้นขาดง่ายเกินไป

โดยหลักการของการทอผ้าทั่วๆ ไปเส้นยืนจะมีขนาดเล็กกว่าเส้นพุ่ง การทอผ้าแบบลาวโซ่งจึงสามารถที่จะซ่อนสีแดงของเส้นยืนเอาไว้ได้อย่างมิดชิด แต่ไม่สามารถจะซ่อนอนุของสีที่เหลือเอาไว้ เมื่อเวลาต้องแสงแดดจะมีสีของเส้นยืนสะท้อนออกมาให้เห็น (มหาวิทยาลัยศิลปากร, ม.ป.ป.)

ชาวลาวโซ่ง เป็นกลุ่มคนที่มีความขยันสร้างสิ่งของใช้เอง แม้แต่เสื้อผ้าที่สวมใส่จะต้องทอเอง บริเวณใต้ถุนบ้านโซ่งจะเห็นเครื่องทอผ้าตั้งอยู่แทบทุกบ้าน หญิงโซ่งทุกคนฝึกทอผ้ากันในครัวเรือน นิยมทอผ้าเป็นผืนยาวๆ ทอไว้เป็นจำนวนมากๆ เพราะชาวโซ่งเชื่อว่าเมื่อหญิงโซ่งแต่งงานแยกเรือนไปแล้ว จะไม่มีเวลาในการทอผ้าอีก จึงต้องเตรียมตัวไว้ตั้งแต่สาวๆ ก่อนแยกเรือนผ้าที่ทอได้แก่ ผ้าที่ใช้ในพิธีต่างๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีเสนเรือน พิธีเสนตัว เป็นต้น เมื่อทอผ้าแล้วจะนำไปเก็บไว้ใน “สมุก” (ธิดา ชมพูนิจ, 2539)

การทอผ้าจีนลายแตงโม

มनु อุคมเวช และคณะ (2537) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผ้าจีนลายแตงโมของชาวไทยทรงดำ อำเภอบางชัย จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น จะแบ่งย่อยๆ ตามลำดับดังนี้

วัตถุดิบและเส้นใย แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ฝ้าย เป็นฝ้ายที่ปลูกเองตามสถานที่รอบๆ บ้านตามสวนไร่นา เป็นฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองที่ปลูกกันมาแต่ดั้งเดิม เมื่อเก็บมาก็จะนำมาอ้าว เพื่อเอาเมล็ดออก จากนั้นก็นำมาปั่นให้เป็นเส้นใยแล้วจึงนำมาข้อมสี หรือนำมาทอเป็นผืนผ้าแล้วจึงนำมาข้อมสีภายหลัง
2. ไหม เป็นไหมพันธุ์พื้นบ้าน ซึ่งมีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ซึ่งเลี้ยงง่าย ทนโรค ให้เส้นใยละเอียดเส้นยาว จึงนิยมใช้พันธุ์นี้ ส่วนไหมญี่ปุ่นหรือไหมที่สำเร็จรูปมาแล้วไม่เป็นที่นิยม อาหารที่เป็นที่นิยมของตัวไหม คือ ใบของต้นหม่อน

อุปกรณ์การทอผ้าของชาวไทยทรงดำ

เครื่องมือที่ใช้ทอผ้าพื้นบ้านชาวไทยทรงดำเรียกว่า “กี่” ซึ่งเป็นกี่ทอมือแบบโบราณ อุปกรณ์ที่นำมาประกอบตั้งกี่ ใช้วัสดุ และอุปกรณ์ ที่หาได้ในท้องถิ่น และสามารถทำขึ้นใช้ได้เองและเป็นสิ่งที่ใช้สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน หลายชั่วอายุคน กี่ในลักษณะนี้เป็นกี่แบบเดียวกันที่ทอผ้าพื้นเมืองของภาคอีสาน (นิยม ออไอศูรย์, 2539)

การเตรียมเส้นฝ้ายก่อนนำไปทอผ้า

ในการเตรียมเส้นฝ้ายก่อนนำไปทอผ้านั้น อาจแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือการเตรียมเส้นยืน และการเตรียมเส้นพุ่ง (นิยม ออไอศูรย์, 2539)

การเตรียมเส้นยืน หลังจากการปั่นใส่หลอดด้ายเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำด้ายเหล่านั้นไปใส่เครื่องเดินด้าย (ฝ้าย) ซึ่งมีรวมสำหรับบรรจุหลอดเดินด้าย (ฝ้าย) ลงแคร่สำหรับเดินด้ายต่อไปราวนี้มีขนาดใหญ่พอสำหรับบรรจุหลอดด้ายได้ประมาณ 200 หลอด และแคร่สามารถบรรจุเส้นยืนได้ราวๆ 200 หลา เมื่อเดินเส้นด้ายเสร็จแล้วก็จะปลดเอาด้ายออกมาจากแคร่และขมวดให้เป็นลูกโซ่ เพื่อป้องกันมิให้เส้นด้ายยุ่งนำมาเก็บลงหีบสำหรับหีต่อไป

การหีด้าย คือ การแผ่เส้นจากลักษณะที่เป็นกำอยู่ให้กระจายออกเป็นแผ่นเรียบเสมอกัน แล้วม้วนเก็บเข้าแกนของกงพันสำหรับตั้งบนที่ต่อไป จากนั้นจะต้องเอาปลายด้ายด้านหนึ่งของกำเส้นยืนเข้า

ในไม้จัดร้อยเส้นด้ายขึ้นเข้ากับพื้นหวี ซึ่งพื้นหวีและสวนกว้างเท่ากับความต้องการแล้วผูกเข้ากับแกนของกงพื้นม้วยด้าย ในการหวีด้ายจำเป็นที่ต้องใช้ผู้ปฏิบัติ 2 คน คนหนึ่งม้วยกงพื้น อีกคนหนึ่งใช้พื้นหวีหวีด้ายให้เรียบสม่ำเสมอ และนำไปจึงบนก็สำหรับเก็บตะกอดต่อไป

ตะกอดที่ใช้ในการทอผ้าฝ้ายนี้เป็นแบบตะกอดด้าย เส้นขึ้นแต่ละเส้นจะถูกคล้องไว้ด้วยห่วงเส้นด้าย 2 อัน อันบนใช้สำหรับดึงด้ายเส้นขึ้นลง อันล่างใช้ดึงด้ายเส้นขึ้นขึ้น

เทคนิคการทอผ้าชิ้นลายแดงโมของชาวไทยทรงดำ

ผ้าชิ้น 1 ผืน ประกอบด้วยผ้าต่อกัน 3 ท่อน แต่ละท่อนเป็นผ้าที่ทอขึ้นเฉพาะ แล้วนำมาเย็บติดกันด้วยมือ ตะเข็บที่เย็บกลมแบบพื้นเส้นด้าย ฝีมือนี้นั้นตะเข็บจะเล็ก กลม ดูเรียบร้อย โดยเฉพาะการต่อตีนชิ้น ผ้าชิ้นมีความเด่นอยู่ที่ลายทางสีฟ้าอ่อนเกือบขาวที่เรียงอยู่รอบตัวชิ้นบนพื้นผ้าสีดำ ลายเหล่านี้นั้นเป็นลายทรงตรงๆ สีฟ้า แต่มีความหนาของทางต่างๆ กัน ลายชุดหนึ่งประกอบด้วยทางขนาดเล็กใหญ่สลับกันไปจำนวน 6 ทาง แต่ละทางประกอบด้วยเส้นด้ายสีฟ้าหรือขาวจำนวนไม่เท่ากัน คือ ทางขนาดเล็กสุดจะใช้ด้ายสีฟ้าหรือขาว 2 เส้น ทางที่มีความหนารองลงมาใช้ด้ายสีฟ้าเรียงกัน 15 เส้น และทางที่ใหญ่ที่สุดจะใช้ด้ายสีฟ้าหรือขาวเรียงกัน 20 เส้น และแต่ละทางก็ยังมีการวางเรียงกัน ซึ่งมีระยะห่างกันด้วย แต่เมื่อมองรวมๆ แล้ว ทางหนึ่งๆ จะห่างกันประมาณ 5 ซม. หรือ 2 นิ้ว ผ้าผืนหนึ่งจะมีลายประมาณ 7 ชุด (ดวงพร ตั้งวงศ์, 2554 อ้างจาก สุริรัตน์ อ่อนวงศ์, 2552)

ลวดลาย

ลวดลายการทอผ้าแบบพื้นบ้านชาวไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี จะจัดลวดลายที่ได้จากการปะผ้า การปัก และการทอ ดังที่ มนุ อุคมเวช และคณะ (2537) ได้กล่าวถึงลักษณะของลวดลายทั้ง 3 ประเภทดังนี้

1. ลายปะผ้า เป็นลายที่ใช้กันมาก โดยใช้ทำเป็นลายหน้าหมอน ลายเสื้อฮี ลายกระเป๋าคาดเอวผู้ชาย และลายตกแต่งมุ้งสำหรับคู่บ่าวสาว

ลายปะผ้าทำด้วยวิธีพับผ้าเป็นมุม แล้วปะตรงซอกกันเป็นเป็นลายที่ต้องการ ในระยะหลังนี้มีการใช้กระจก หรือเลื่อม ติดกลางลายให้ดูแวววาวขึ้นด้วย ลวดลายที่ทำขึ้นด้วยวิธีนี้เป็นลายที่ดัดแปลงมาจากดอกไม้ต่างๆ เช่น ลายดอกจัน ลายดอกบัว ลายดอกพรม ลายเอกเต้า (ดอกน้ำเต้า) ลาย

ดอกแปด (ดอกแปดกลีบ) สีที่ใช้มาตั้งแต่ดั้งเดิม เป็นสีที่ข้อมด้วยวัสดุธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ผล และ ดอกไม้ต่างๆ มีสีหลักอยู่ 4 สี คือ เขียว ขาว แดง และเหลืองหรือส้ม

2. ลายปัก ลายปักหรือลายเสว เป็นการปักโดยยึดการนับเส้นด้ายเป็นหลัก ใช้ในการทำ ลวดลายหน้าหมอน ผ้าเปียว และปักประกอบลายปะผ้าในเสื้อฮี ชื่อลายที่ปรากฏมีทั้งลายที่มาจาก เครื่องมือ เครื่องใช้บางอย่าง และลายดอกไม้คล้ายๆ กับลายปะผ้า ได้แก่ ลายขอกูด ลายเอกเต้า ลายดอก ผักแว่น ลายหยักแบบเรขาคณิตคล้ายลายทอผ้าของอีสาน สีที่ใช้ก็เช่นเดียวกันกับลายปะผ้า คือ เขียว ขาว แดง และเหลืองหรือส้ม

3. ลายทอ การทอผ้าของชาวไทยทรงดำในเพชรบุรีแต่เดิม มักจะทอเป็นลายขัณฑ์ธรรมดา หรือ ทอลายสอง ลวดลายที่ได้จากการทอ มักจะเกิดจากการสลับสีเส้นด้ายเป็นลวดลายเส้นตรง ไม่เป็นลาย สลับซับซ้อนเหมือนลายขิดของผ้าอีสาน

ลายทอผ้าจีน ประกอบด้วยหลายลาย เช่น ลายตาหมู ลายตาเกี๋ยหรือตาตุ๋ ลายก้านทางหรือ ตาฮั่ว ลายปะ และเมื่อประกอบรวมกันแล้วเรียกว่าลายแดงโมหรือแดงไทย สีที่ใช้มักเป็นสีที่ข้อมจาก ธรรมชาติ การทอผ้านั้นจะใช้สีนิต คือสีน้ำเงินแก่สลับขาวหรือฟ้า ส่วนการทอย่ามมักนิยมทอลายเส้นสี แดงสลับขาว

สี

มनु อุดมเวช และคณะ(2537) ได้กล่าวถึงสีของผ้าไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรีได้ดังนี้

สี ที่ใช้ข้อมผ้านั้นส่วนใหญ่จะได้จากธรรมชาติ โดยเฉพาะสีหลัก ที่เป็นสัญลักษณ์ของผ้าทอ ไทยทรงดำ คือ สีครามเข้ม (Indigo) ได้จากต้นคราม ซึ่งภาษาไทยดำเรียกว่า “กอจ้าม” โดยจะใช้ต้น ครามทั้งต้น ใบ ราก แขน้ำทิ้งไว้และทำตามกรรมวิธีจนได้น้ำครามออกมาสำหรับใช้ข้อมผ้า น้ำครามนี้ จะเก็บไว้ข้อมได้นานเป็นปี วิธีข้อมผ้าแบบนี้จะเป็นกรรมวิธีแบบข้อมเย็น ส่วนสีอื่นๆ ในปัจจุบันนิยม ใช้สีสังเคราะห์ (ส่วนใหญ่จะเป็นไหม)

นิยม ออไอศุรย์ (2539) ได้กล่าวถึงการใช้สีข้อม จากวัสดุธรรมชาติ โดยพืชให้สี แบ่งตาม ประเภทของฝ้ายและไหม ได้ดังนี้

สีข้อมไหม			สีข้อมฝ้าย		
สีแดง	จาก	ครั้ง	สีแดง	จาก	ไม้ฝาง
สีเหลือง	จาก	ต้นแกแล	สีเหลือง	จาก	แก่นไม้ขนุน
สีส้ม	จาก	เมล็ดคำแสด	สีส้ม	จาก	คำแสด
สีดำ	จาก	มะเกลือ	สีดำ	จาก	มะเกลือ(ผล)
สีคราม	จาก	ต้นห้อม	สีคราม	จาก	ต้นคราม

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ

ผ้าของชนไทยทรงดำนั้น มีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ละรูปแบบมีลักษณะการใช้สอยที่แตกต่างกัน ไม่ปะปนกัน ชาวไทยทรงดำนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำ (สีครามเข้ม) โดยการทอและตัดเย็บเอง ชาวไทยทรงดำจะใช้สีดำจากต้นคราม (กอจ้าม) ข้อมเสื้อผ้าจนเป็นสีเข้มเกือบดำ (ในบางครั้งจะใช้อย่างจากเปลือกต้นประดู่ข้อมทับสีครามอีก เพื่อให้สีนั้นเข้ม) ผ้าที่ใช้จะแบ่งเป็นลักษณะการใช้ได้ ดังนี้ (นิยม ออไอศุรย์, 2539)

1. ผ้าชิ้น เป็นสัญลักษณ์ของหญิงไทยทุกเผ่า ที่ทอขึ้นมาใช้เองชาวไทยทรงดำจะข้อมเป็นสีครามเข้มจนเกือบดำ (Indigo) และลวดลายสีขาวตามยาวขนานกับลำตัว เรียกว่า ลายแดงโม ตัวชิ้นจะประกอบด้วยสามส่วน คือ

ตัวชิ้น คือส่วนที่เป็นผ้าถุงใหญ่สำหรับพันรอบตัว พื้นเป็นสีครามเข้มเกือบดำ และมีทางลายสีขาว แทรกตามทางยาวของลำตัว ลายสีขาวแต่ละบายห่างกันประมาณ 1.5 นิ้ว เรียกว่า ลายแดงโม ตัวชิ้นนี้ ด้านเส้นยืนจะเป็นไหม ส่วนด้ายพุ่ง (เส้นนอนจะเป็นฝ้าย)

หัวชิ้น จะเป็นผ้าพื้นสีครามเข้ม ไม่มีลวดลาย สีต้องเป็นสีเข้ม ที่กลมกลืนกับตัวชิ้น มีความกว้างประมาณ 8-10 นิ้ว การต่อชิ้นจะใช้เข็มสอยด้วยฝ้ายที่ละเอียดมาก

ตีนชิ้น หรือเชิงชิ้นคือ ส่วนล่างสุดของผ้าชิ้น โดยมีความกว้างเพียงประมาณ 1.5 นิ้วเท่านั้น แต่จะทอผ้าลวดลายละเอียดประณีตมาก แต่มีความแน่นและแข็งแรงมากทอด้วยลายที่เรียกว่า ลายก้านกาง ลายประหรือลายตากีบ

ภาพที่ 1 ลักษณะของผ้าจีนไทยทรงดำ

2. เสื้อก้อม เป็นเสื้อของผู้หญิงไทยทรงดำ มีสีครามเข้มจนเกือบดำ ด้วยการขอมราม ตัดและเย็บด้วยมือ ฝึเพิ่มละเอียด สามารถใส่ได้ทั้ง 2 ด้าน ลักษณะเป็นเสื้อคอกลม ผ่าหน้าแขนกระบอกเข้ารูป ติดกระดุมเงินถี่มาก ประมาณ 10-12 เม็ด กระดุมจะทำด้วยเงินแท้ เป็นขอดแหลมมีลายกลีบบัว ติดห่วง ปัจจุบันหายากมาก เสื้อก้อมจะใช้คู่กันกับผ้าจีน

ภาพที่ 2 ลักษณะเสื้อก้อมผู้หญิง

ที่มา : <http://www.gotoknow.org/posts/440392>

3. เสื้อไต หรือเสื้อไท เป็นเสื้อชุดลำลองของชายไทยทรงดำ มีลักษณะเป็นผ้าสีครามเข้ม ผ่าหน้าตลอด แขนกระบอก ติดกระดุมเงิน ประมาณ 18-20 เม็ด เสื้อจะมีลักษณะเข้ารูปตรงเอว แล้วผายออก ขาวลงมากลุ่มสะโพกตอนบน เสื้อไตของชายจะยาวกว่าเสื้อก้อมของผู้หญิง มีกระเป๋่า 2 ข้าง ตรงชายล่าง

ภาพที่ 3 เสื้อไตหรือเสื้อไท

ที่มา : <http://www.khaosod.co.th>

4. ส้วงก้อม และส้วงอี ส้วงก้อม คือ กางเกงขาสั้น และส้วงอี คือ กางเกงขาขาว กางเกงของ ไทยทรงดำมี ลักษณะคล้ายกางเกงจีน คือ เอวปล่อยกว้างสำหรับทบเข้าหาตัวแต่ปลายขาจะสอบเข้าเล็กน้อย จะตัดเย็บด้วยผ้าทอมือ ข้อมสีครามเข้ม เมื่อนุ่งแล้วจะใช้เชือกผูกเอวรัดไว้

ภาพที่ 4 ลักษณะกางเกง สั้นก้อม

ที่มา : <https://sites.google.com/site/thiythrngda/wathnthrrm-kar-taeng-kay>

5. เสื้อฮี เสื้อฮีของทั้งหญิงและชายไทยทรงคำจะเป็นเสื้อชุดใหญ่ ซึ่งแต่ละคนจะมีประจำตัว ตัวเสื้อฮีจะมีพื้นเป็นสีครามเข้ม สิบด้านหน้า คอเสื้อ และใต้รักแร้ ด้านข้างและชายเสื้อจะประดับด้วย ลวดลายจากผ้าไหมสีต่างๆ อย่างสวยงาม

เสื้อฮีของหญิงจะเป็นเสื้อสวมหัว ส่วนของชายจะผ่าหน้าตลอด

ความสำคัญของเสื้อฮีอยู่ที่ว่า ในวันตายนั้นจะต้องใส่เสื้อฮีด้วย เพราะถือกันว่าถ้าใส่เสื้อฮีไปจะได้พบญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว จะได้จำกัดได้เป็นคนในสกุลเดียวกัน ถ้าไม่ใส่ไปจะจำกัดไม่ได้ และจะใส่เสื้อโดยเอาด้านข้างในที่มีลวดลายสวยงามออกมาด้านนอกและเชื่อว่าพ่อแม่ตายไปแล้ว ก็จะจำลวดลายของเสื้อฮีนั้น ได้ด้วย และยังต้องใช้เสื้อฮีนั้นคลุมโลงศพอีกในขณะตั้งศพ

เสื้อผู้หญิง

เสื้อผู้ชาย

ภาพที่ 5 ลักษณะเสื้อผู้หญิงและเสื้อผู้ชาย

ที่มา : <http://www.openbase.in.th/node/5580>

6. ผ้าเป็ว คือ ผ้าสไบ หรือผ้าเบี่ยง ผ้าเบี่ยงของชาวไทยทรงดำจะมีสีครามเข้ม เป็นผ้าฝ้าย ทอมือ กว้างยาวประมาณ 15' x 25" มีลวดลายประดับที่ชายทั้ง 2 ด้าน ด้านละ 3 ลายเป็นลายขอกูด มักเดินเส้นด้ายด้วยด้ายหรือไหมหลายๆ สีอย่างสวยงาม

ภาพที่ 6 ลักษณะลวดลายของผ้าเป็ว

7. เสื้อติด เป็นผ้าฝ้ายทอมือ สีสรรษาดิ ไม่ย้อมสี นำมาตัดสวมหัวและเย็บด้านข้าง จะสวมเมื่อพ่อแม่ถึงแก่กรรม โดยเฉพาะลูกหลานต้องสวมเสื้อติดนี้ในพิธีศพ พร้อมด้วยผ้าโพกศีรษะ คล้ายในประเพณีงานศพของคนจีน

8. กระเป๋าทอง ชาวไทยทรงดำชาย จะมีกระเป๋าคัดเย็บอย่างประณีตเป็นผ้าฝ้ายสีดำ เย็บซ้อนกันเป็นรูปกระเป๋าคัดเย็บด้วยผ้าไหมหลากสี เป็นลวดลายต่างๆ อย่างสวยงาม และมีสายยาว ๆ ไปมัดไว้ที่เอวด้านหลัง

9. ย่าม ชาวไทยทรงดำจะมีย่าม ซึ่งใช้ผ้าทอสีต่างๆ เย็บเป็นย่ามสำหรับสะพายเพื่อไปเก็บของในป่า หรือเที่ยวงาน ย่ามที่ใช้มี 2 ชนิด คือ ย่ามแดงใช้สำหรับใส่สิ่งของเวลาเดินทาง ใช้แทนกระเป๋าสีเสื้อในปัจจุบัน ส่วนย่ามอื่นๆ คือ ย่ามที่เป็นผ้าทอธรรมดาสีต่างๆ เมื่อไปทำไร่ ทำนา และใช้ใส่สิ่งของอื่นๆ ซึ่งไม่ค่อยประณีตนัก

ภาพที่ 7 ย่าม

ที่มา : <http://www.openbase.in.th/node/5580>

สำหรับเครื่องใช้อื่นๆ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของไทยทรงดำ ซึ่งเป็นผ้านั้น นอกจากเครื่องแต่งกายแล้ว ยังมีสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ อีกมากเช่น

1. ผ้าห่ม (มุ้ง) ของชาวไทยทรงดำแต่ดั้งเดิมนั้น จะเป็นผ้าฝ้ายทอสีครามเข้มทั้งหลัง และตรงมุมห่มทั้ง 4 ด้าน จะตกแต่งด้วยผ้าไหมสีต่างๆ เป็นรูปดอกไม้ ลวดลายพร้อมประดับกระจกสี ใน

ปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว แต่มาใช้มุงผ้าโปรงขาว ซึ่งชาวไทยทรงดำ เรียกว่า “ก้วง” มิได้เรียกผ้าห่มเหมือนมุงสีดำ

2. หมอน ชาวไทยทรงดำนิยมทำหมอนไว้ใช้เอง เป็นจำนวนมากมายไว้ใช้ในบ้าน โดยหน้าหมอนแต่ละใบนั้น จะปักด้วยไหมและผ้าไหมสีต่างๆ ลักษณะของหมอนคล้ายกับหมอนชนิดทางภาคอีสาน โดยที่หน้าหมอนนั้นจะมีประมาณ 6 ช่อง

3. อื่นๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ชาวไทยทรงดำ ยังประดับตกแต่งผาโทที่ใช้ในการดำรงชีวิตอีกหลายชนิด เช่น ผ้าห่ม เมาะ หมวกเด็ก เบาะ ที่นอน ผ้าคลุม ปลูกหมอน ม่าน ผ้า เช็ดหน้า รวมทั้งของเล่นเด็ก และของเล่นในงานเทศกาล เช่น ลูกช่วง ซึ่งเป็นสิ่งของที่ทำจากผ้าทอมือทั้งสิ้น

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกาย หมายถึง สิ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกายการแต่งกายของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์สามารถค้นคว้าได้จากหลักฐานทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยชี้นำให้รู้และเข้าใจถึงแนวทางการแต่งกายซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัย

การออกแบบเครื่องแต่งกาย หมายถึง การออกแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นการสร้างสรรค์ไปตามแนวคิดของนักออกแบบ โดยอาศัยแนวความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับบริบททางสังคม หรือแนวโน้มแฟชั่น ซึ่งแนวคิดในการสร้างสรรค์อาจเกิดขึ้นใหม่หรือการดัดแปลงจากเครื่องแต่งกายที่เป็นที่นิยมอยู่หรือเคยได้รับความนิยมในอดีต

การออกแบบเครื่องแต่งกายเกิดขึ้นมาเมื่อมนุษย์ถือกำเนิดขึ้น โดยเกิดจากการดำรงชีวิตไปตามบริบท ร่วมกับการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการพัฒนาารูปเครื่องแต่งกายในแต่ละยุคสมัย

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากสิ่งที่ได้มาจากธรรมชาติเช่น ใบไม้ ใบหญ้า หนังสัตว์ ขนนก ดิน สีต่างๆ ฯลฯ มนุษย์บางเผ่าพันธุ์รู้จักการใช้สีที่ทำมาจากดินพืชโดยนำมาเขียนหรือสีกตามร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องตกแต่งแทนการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายต่อมานุษย์มีการเรียนรู้ถึงวิธีที่จะดัดแปลงการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากธรรมชาติให้มีความเหมาะสมและสะดวกต่อการแต่งกายเช่น มีการผูก มัด สาน ถัก ทอ อัด ฯลฯ และมีการวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงการรู้จักใช้วิธีการตัดเย็บ ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้รูปแบบเครื่องแต่งกายแตกต่างกัน ดังนี้

1. สภาพภูมิอากาศประเทศที่อยู่ในภูมิอากาศแถบเส้นอาร์คติก ซึ่งมีอากาศที่หนาวเย็นมาก มนุษย์ในแถบภูมิภาคนี้จะสวมเสื้อผ้าซึ่งทำมาจากหนังหรือขนของสัตว์เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ส่วนในภูมิภาคที่มีอากาศร้อนอบอ้าวเสื้อผ้าที่สวมใส่จะทำจากเส้นใย ซึ่งทำจากฝ้าย แต่ในทวีปแอฟริกา เสื้อผ้าไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการป้องกันจากสภาพอากาศแต่เขากลับนิยมใช้พวกเครื่องประดับ ต่างๆที่ทำจากหินหรือแก้วสีต่างๆซึ่งมีอยู่ในธรรมชาตินำมาตกแต่งร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องรางหรือ เครื่องป้องกันตัว

2. ศัตรูทางธรรมชาติในภูมิภาคเขตร้อนมนุษย์จะได้รับความรำคาญจากพวกสัตว์ปีก ประเภทแมลงต่างๆจึงหาวิธีขจัดปัญหาโดยการใช้โคลนพอกร่างกายเพื่อป้องกันจากแมลง ชาวฮาวาย เอียนแถบทะเลแปซิฟิก สวมกระโปรงซึ่งทำด้วยหญ้า เพื่อใช้สำหรับป้องกันแมลงแต่ก็ได้กลายเป็นที่ เกือบแมลงเสียนมากกว่าชาวพื้นเมืองโบราณของญี่ปุ่นรู้จักใช้กางเกงขาวเพื่อป้องกันสัตว์และแมลง

3. สภาพของการงานและอาชีพหนังสือสัตว์และใบไม้ไม่สามารถใช้เพื่อป้องกันอันตรายจาก ภายนอก เช่นการเดินป่าเพื่อหาอาหาร มนุษย์ก็ใช้หนังสัตว์และใบไม้เพื่อป้องกันการถูกหนามเกี่ยวหรือ ถูกสัตว์กัดต่อย ต่อมา สามารถนำเอาใยจากต้นแฟล็กซ์ (Flax) มาทอเป็นผ้าที่เรียกกันว่า ผ้าลินิน เมื่อ ความเจริญทางด้านวิทยาการมีมากขึ้นก็เริ่มมีสิ่งทีผลิตเพิ่มขึ้นอีกมากมายหลายชนิด สมัยศตวรรษที่ 19 เสื้อผ้ามีการวิวัฒนาการเพิ่มมากขึ้น มีผู้คิดประดิษฐ์เสื้อผ้าพิเศษเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ สวมใส่ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานประเภทต่างๆ เช่น กลาสีเรือล่าปลาวาฬ คนงานเหมืองแร่ เกษตรกร คนงานอุตสาหกรรม ข้าราชการทหาร ตำรวจพนักงานดับเพลิง เป็นต้นอันตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ใน ระหว่างปฏิบัติงานทำให้ความต้องการของมนุษย์ในด้านเสื้อผ้ามีมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ เสื้อผ้าที่ผลิตขึ้นมานั้นได้มีการปรับปรุงและตกแต่งพิเศษเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับอาชีพต่างๆ เช่น ให้มีความคงทนต่อสารเคมี ทนต่อพิษ และ อุณหภูมินอกจากนี้ยังมีการตกแต่งพิเศษอื่นอีก อาทิ เช่น ทนต่อการซักและทำความสะอาดไม่เป็นสื่อไฟฟ้า ไม่ดูดซึมน้ำ และไม่เป็นตัวนำความร้อน เป็นต้น

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาเมื่อมนุษย์มีสติปัญญามากยิ่งขึ้น มีการอยู่ รวมกันเป็นกลุ่มชนและจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะนี้เองจึงจำเป็นต้องมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในอัน ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขโดยไม่มีการรุกรานซึ่งกันและกัน จากการศึกษาที่กระทำสืบต่อกันมานี้เอง ในที่สุดได้กลายมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมขึ้น

ในสมัยโบราณ เมื่อมีการเฉลิมฉลองประเพณีสำคัญต่างๆ เช่น การเกิด การตายการเก็บเกี่ยว พืชผล หรือเริ่มมีการสังคมกับกลุ่มอื่นๆก็จะมีการประดับหรือตกแต่งร่างกาย ให้เกิดความสวยงามด้วย

เครื่องประดับต่างๆ เช่น ขนนก หนังสัตว์ หรือทาสีตามร่างกาย มีการสักหรือเจาะบางครั้งก็วาดลวดลายตามส่วนต่างๆของร่างกาย เพื่อแสดงฐานะหรือตำแหน่งซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีหลงเหลืออยู่ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นชาวพื้นเมืองของประเทศต่างๆศาสนาก็มีบทบาทสำคัญในการแต่งกายด้วยเหมือนกัน ในสมัยสงครามทางศาสนา เช่น สงครามครูเสด ซึ่งเป็นสงครามที่ยืดเยื้อนานกว่า 300 ปีการสงครามที่ยาวนานทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างข้าศึกเกิดขึ้นทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและวัฒนธรรมซึ่งกันและกันตามมา

5. ความต้องการดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้ามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเจริญเติบโตขึ้นย่อมมีความต้องการความสนใจจากเพศตรงข้ามชายโดยจะมีการแต่งกายเพื่อให้เกิดความสวยงามมีการจับจ่ายใช้สอยในเรื่องเสื้อผ้ามากยิ่งขึ้นผู้ที่ทำหน้าที่สนองความต้องการนี้ได้ดีที่สุดก็คือ นักออกแบบเสื้อผ้าซึ่งได้พยายามออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามระดับของสังคมและเศรษฐกิจของผู้สวมใส่

6. เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์แต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดการแต่งกายที่แตกต่างกันออกไปสังคมทั่วไปมีหลายระดับชนชั้น มีการแบ่งแยกกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น ชนชั้นระดับเจ้านาย ชาวบ้าน และกรรมกรการแต่งกายสามารถบอกได้ถึงสถานะภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย

2.2.2 หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบหมายถึงกระบวนการที่สนองความต้องการในสิ่งใหม่ๆของมนุษย์ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและมีความสุขสบายมากขึ้นการถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกันโดยการออกแบบนั้นถือว่ามีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ดังนี้

1. คุณค่าทางกายคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางด้านร่างกายคือคุณค่าที่มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันโดยตรง เช่น โถมีไว้สำหรับโกนน้ำ แก้วมีไว้สำหรับใส่น้ำ ขานพาหนะมีไว้สำหรับเดินทาง บ้านมีไว้สำหรับอยู่อาศัย เป็นต้น

2. คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางอารมณ์ความรู้สึกเป็นคุณค่าที่เน้นความชื่นชอบพึงพอใจ สุขสบายใจ หรือ ความรู้สึกนึกคิดด้านอื่น ๆ ไม่มีผลทางประโยชน์ใช้สอยโดยตรงเช่น งานออกแบบทางทัศนศิลป์ การออกแบบ ตกแต่ง ใบหน้าคุณค่าทางอารมณ์

ความรู้สึกลึกซึ้งนี้อาจจะเป็นการออกแบบ เคลือบแฝงในงานออกแบบ ที่มีประโยชน์ทางกายก็ได้ เช่น การออกแบบตกแต่งบ้าน ออกแบบตกแต่งสนามหญ้า ออกแบบตกแต่งร่างกาย เป็นต้น

3. คุณค่าทางทัศนคติคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางทัศนคติเน้นการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้พบเห็น เช่น อนุสาวรีย์สร้างทัศนคติให้รักชาติ กล้าหาญ หรือทำความดีงานจิตรกรรมหรือประติมากรรมบางรูปแบบ อาจจะ แสดงความกตัญญูตักเตือนเพื่อนร่วมรุ่นถึงการระลึกถึงทัศนคติที่ดีและถูกควรในสังคม เป็นต้น

ดังนั้นพื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าต้องอาศัยพื้นฐานการออกแบบในการสร้างสรรค์รูปแบบให้เกิดความสมดุลโดยยึดหลักองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นต่องานออกแบบทุกประเภท เพื่อสร้างให้เกิดรูปทรงหรือรูปแบบที่สมบูรณ์ ได้แก่ เส้น (Line) สี (Color) ที่ว่าง (Space) รูปแบบหรือรูปร่าง (Form) พื้นผิว (Texture) เส้นกรอบนอก (Silhouettes) นอกจากนี้การออกแบบเสื้อผ้านอกจากจะยึดหลักการออกแบบเบื้องต้นแล้ว สิ่งที่สำคัญคือการใช้เทคนิคที่จำเป็นสำหรับการออกแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับรูปร่างและรูปทรงที่แตกต่างกันออกไปของผู้สวมใส่ อันเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญก่อนออกแบบเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการออกแบบเสื้อผ้าจะมีความแตกต่างกับงานออกแบบชนิดอื่น เพราะการออกแบบเสื้อผ้านั้นนอกจากจะเป็นการสร้างสรรค์รูปแบบผลงานตามแนวคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องให้เหมาะสมกับรูปร่างและบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ เทคนิคการออกแบบเสื้อผ้าจึงมีความสำคัญในการออกแบบโดยสรุปได้ดังนี้

สี มีความสำคัญในการออกแบบเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสีทำให้สะดุดตาและจะเป็นสิ่งแรกที่มองเห็น ซึ่งหากนักออกแบบมีความชำนาญในการเลือกใช้สีที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพหรือแนวคิด รวมไปถึงแนวโน้มแฟชั่นก็จะเป็นการส่งเสริมงานออกแบบให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยหลักการใช้สีกับงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งนักออกแบบต้องทำความเข้าใจในแม่สีและวงจรสีเบื้องต้นเพื่อการประยุกต์ใช้ในงานออกแบบและการใช้เทคนิคการใช้สีในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากการศึกษาเกี่ยวกับแม่สี วงจรสีและวรรณะของสีแล้ว นักศึกษาควรได้รู้จักประเภทต่างๆของสีในงานศิลปะด้วย ทั้งนี้เพราะว่าถ้านักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของสียิ่งมากขึ้นก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างถูกต้องตาม โอกาส และความต้องการ ซึ่งผู้เรียนเองต้องอาศัยการฝึกฝนพอสมควร ในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ความรู้เรื่องสีประเภทต่างๆไปใช้เพราะถ้าหากขาดการฝึกฝนที่ดีแล้วผลงานก็จะออกมาไม่น่ามอง ดังนั้นการศึกษาถึงประเภทต่างๆของสีจึงมีความจำเป็น ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนที่เป็นพื้นฐานความรู้เบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. ค่าความเข้มหรือน้ำหนักของสีที่ต่างกันที่เกิดขึ้นในวงจรสีหากเรานำมาเรียงน้ำหนักความอ่อนแก่ของสีหลายสี เช่น ม่วง น้ำเงิน เขียว เขียวเข้ม น้ำเงิน เขียว และเหลือง เขียว เขียวเข้ม หรือ ม่วง แดง แดงเข้ม ส้ม ส้มเข้ม เขียว และเหลือง หรือเรียกว่าค่าในน้ำหนักของสีหลายสี (Value of different color) สำหรับค่าความเข้มอีกประเภทหนึ่งเกิดจากการนำสีใดสีหนึ่งเพียงสีเดียวแล้วนำมาได้น้ำหนักอ่อนแก่ในตัวเอง เราเรียกว่าค่าน้ำหนักสีเดียว (Value of single color) ซึ่งถ้าผู้เรียนฝึกฝนได้เป็นอย่างดีแล้วสามารถนำความรู้จากการไล่ค่าน้ำหนักนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากในการสร้างงานจิตรกรรม

2. สีตัดกัน หรือสีตรงข้ามสีตัดกันหรือสีตรงข้ามก็คือสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสีนั่นเองการที่เราจะทราบว่ามีสีคู่ใดเป็นสีตรงข้ามกันอย่างไรแท้จริงหรือไม่ ให้นำเอาสีคู่หนึ่งมาผสมกันดูถ้าผลการผสมกันออกมาเป็นสีกลางนั้นหมายถึงว่าสีคู่หนึ่งเป็นคู่สีตัดกันอย่างแท้จริงตัวอย่างสีคู่ตัดกันมีดังนี้ สีเขียว เหลือง กับ สีม่วงแดง สีเขียวกับ สีแดง สีเขียวแก่ กับ สีแดงเข้มสีน้ำเงิน กับ สีส้มสีม่วงน้ำเงิน กับ สีเหลืองส้ม สีดังตัวอย่างนั้นเป็นคู่สีที่ตัดกันซึ่งการใช้สีตัดกันในการสร้างงานศิลปะนั้นต้องมีหลักเกณฑ์พอสมควรหากใช้อย่างไม่รู้จักการแล้วจะทำให้การสร้างสรรคผลงานออกมาไม่น่ามองขัดต่อหลักการทางศิลปะ อีกด้วยการสร้างงานศิลปะที่มีแต่สีกลมกลืนโดยไม่นำสีที่ตัดกันไปใช้บางครั้งทำให้ภาพดูน่าเบื่อหากนำสีตัดกันไปใช้จะทำให้ภาพมีความสดใสหรือน่าสนใจ

3. สีเอกรงค์ คือสีเดียวหรือสีที่แสดงออกมาเด่นเพียงสีเดียวซึ่งเหมือนว่าจะคล้ายคลึงกับสีสวนรวมหรือสีครอบงำ แต่ที่จริงแล้วสีทั้งสองชนิดมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปสีสวนรวมนั้นสีที่ใช้อาจเป็นสีสด หรือสีที่ลดค่าลงไปแล้ว แต่สีเอกรงค์ต้องใช้สีใดสีหนึ่งเป็นสีสดขึ้นพื้นเพียงสีเดียวแล้วลดค่าน้ำหนักอ่อนแก่ ในระยะต่างๆ เป็นต้นหลักเกณฑ์คือเมื่อเอาสีที่สดใสเป็นจุดเด่นของภาพแล้วสีที่เป็นส่วนประกอบรอบๆ ต้องลดค่าความสดลงแล้วนำเอาสีที่จุดเด่นนั้นไปผสมด้วยบ้างทุกๆ แห่งในภาพ ข้อสำคัญคือ สีที่จะนำมาประกอบนั้นจะใช้ก็สีก็ตาม แต่โดยมากนิยมใช้ไม่เกิน 5 สีโดยนำเอามาจากวงจรสีด้านหรือวรรณะใดวรรณะหนึ่ง ไม่นิยมนำมาจากสองวรรณะรวมทั้งสีที่ต้องการใช้เป็นสีขึ้นพื้น (เอกรงค์) ด้วย เพราะสีที่อยู่ในด้านหรือวรรณะเดียวกันจะผสมกลมกลืนกันง่ายกว่า ตัวอย่างเช่น ถ้าเลือกสีมา 6 สีจากวงจรสีคือ เหลือง ส้ม แสด แดงชาด แดงเลือดนกและม่วงแดง เมื่อนักเรียนจะทำเอกรงค์ของสีเหลือง ก็ใช้สีเหลืองเป็นหลักหรือสีเด่นวางจุดใดจุดหนึ่งของภาพแล้วนำสีอื่นๆ ข้างต้นมาลดค่าหรือความสดใสลง(neutralized) โดยการนำเอาสีตรงข้ามของแต่ละคู่มาผสมลงไปพอสมควร เมื่อจะระบายก็นำเอาสีเหลืองที่เป็นสีขึ้นพื้นเข้ามาผสมด้วยเล็กน้อยก็จะได้สีเอกรงค์ของสีเหลืองตามที่เรา

ต้องการการสร้างสรรคงานศิลปะด้วยสีเอกรงค์นี้จะได้ผลงานที่งดงามเพราะโครงสร้างสีจะดูไม่รุนแรง เพราะว่าจะมีเรื่องสีตัดกันเข้าไปผสมและสีแต่ละวรรณะก็ไม่เข้าไปปะปนซึ่งกันและกัน นับว่าเป็นงานศิลปะที่มีโครงสร้างประณีต ผลงานชิ้นเด่นๆของโลกก็ใช้วิธีการนี้เช่นกัน ข้อดีอีกอย่างหนึ่งของสีเอกรงค์คือโครงสร้างจะละเอียดละไมไม่เบื่อง่ายเหมือนกับการใช้สีหลายสีมาผสมผสานกัน

4. สีส่วนรวม หรือสีครอบงำหมายถึงสีใดสีหนึ่งที่มีจำนวนมากกว่าสีอื่นในพื้นที่หรือภาพนั้นๆเช่น ภาพต้นไม้ที่เรามองเห็นเป็นสีเขียวแต่ความจริงแล้วในสีเขียวของต้นไม้มีสีอื่นประกอบอยู่ด้วย เช่น สี เขียวอ่อนสีเหลือง สีน้ำตาล เป็นต้น งานจิตรกรรมทั้งแนวปัจจุบันและสมัยใหม่ล้วนแล้วแต่ต้องใช้อิทธิพลของสีส่วนรวมเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งสีแม้ว่าสีอื่นจะเด่นชัดในบางส่วนของภาพก็ตาม สีส่วนรวมหรือสีครอบงำนี้จะช่วยทำให้ภาพมีเอกภาพและสมบูรณ์ขึ้น ตัวอย่างเช่น ภาพเขียนของศิลปินชาวอิตาลีเลียนสมัยโบราณ มักจะใช้สีเหลืองหรือสีน้ำตาลเป็นสีครอบงำทั้งหมดภายในภาพแทบทุกชิ้นทั้งนี้ไม่จำกัดเฉพาะสองสีที่ยกตัวอย่างมาเท่านั้นอาจเป็นสีกลุ่มอื่นๆได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สร้างสรรค์

5. ระยะของสี เมื่อกล่าวถึงระยะของสีนั้นก็หมายถึงระยะใกล้ของแสงเงาที่เกิดแก่วัตถุนั้นๆด้วยซึ่งหลักการของน้ำหนักใกล้ไกลของวัตถุคือ วัตถุที่ใกล้ตา แสงเงาจะสว่างจัดชัดเจนและเมื่อระยะไกลออกไปทั้งแสงและเงาก็จะจางลงไปด้วยที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะระยะไกลนั้นจะมีเรื่องของบรรยากาศเข้ามากรองทั้งแสงและเงาให้จางลงระยะยิ่งไกลออกไปแสงเงาจึงจางไป จางไป จนกลายเป็นภาพแบนราบ ตัวอย่างเช่นภาพเขียนทิวทัศน์ที่มีฉากหลังเป็นทิวเขาเราจะเห็นว่าทิวเขานั้นจะเป็นสีจางๆแบนๆไม่มีแสงเงาเพราะถูกบรรยากาศเข้ามาเกี่ยวข้องกับระยะใกล้ไกลของสี (Perspective of Color) มีหลักเกณฑ์ที่พอสรุปได้ดังนี้

5.1 วัตถุที่มีสียิ่งไกลออกไปสีของวัตถุก็ยิ่งใกล้เป็นสีกลางเข้าไปทุกที

5.2 น้ำหนักของวัตถุที่มีสี เมื่อไกลออกไปก็ยิ่งจางลงกลายเป็นสีกลางและ น้ำหนักก็อ่อนลงด้วย ถ้ามีส่วนที่เป็นแสงสว่างก็จะมีคีม่วง เเงาก็จะจางลง และค่อยๆปรับลงจนไม่มีน้ำหนัก

5.3 วัตถุที่มีสีตามระยะใกล้ไกลแสงเงาแสงเงาจะมีลักษณะดังตัวอย่าง เช่นพุ่มไม้ที่มีสีเหลืองเขียวที่มีพืชปกคลุมเมื่อถูกแสงจัดๆ เเงาจะออกไปทางสีม่วงแดง เมื่อระยะไกลออกไปเงาจะเป็นสีที่ค่อนข้างไปทางน้ำเงิน และเมื่อไกลจนเห็นระยะลิบๆเงาจะกลายเป็นสีเขียว

นอกจากการใช้สีเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับรูปแบบเครื่องแต่งกายแล้ว การให้ความสำคัญของคุณลักษณะรูปร่างของคนทุกคนมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกันเช่น บางคนก็สูงผอม อ้วน

เดีย บางคนรูปร่างส่วนบนใหญ่ ส่วนล่างเล็ก บางคนตั้งแต่ส่วนสะโพกลงไปจะใหญ่มาก ฯลฯ แต่สำหรับคนที่รูปร่างสมส่วนนั้นสามารถสวมใส่เสื้อผ้าได้หลากหลายรูปแบบ แต่สำหรับคนที่รูปร่างไม่สมส่วนต้องมีการสวมใส่เสื้อผ้าที่อำพรางสัดส่วนเพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดีในการสวมใส่เสื้อผ้า ดังนั้นการใช้เส้นในการลงตาจึงเป็นเทคนิคหนึ่งที่นักออกแบบควรศึกษาเพื่อใช้ในการประยุกต์ผลงานได้แก่

การลงตาโดยการใช้เส้นตั้ง (Vertical lines) การใช้เส้นตั้งที่แบ่งรูปทรงออก 3 ส่วน ให้ส่วนกลางกว้างกว่าส่วนริมจะดูเอวเล็กได้หรือเส้นตั้งคู่ที่อยู่ตรงกลางตัวตลอดจะดูสูงกว่าเส้นเกล็ดที่อยู่ช่วงกลางตัวระดับเอว จะดูเอวเล็กเส้นเกล็ดที่ยาวจากเอวถึงช่วงล่างจะดูเอวเล็กและช่วงล่างยาวเส้นเกล็ดตั้งที่อยู่ครึ่งตัวบนจะช่วยให้เอวเล็กและสูง เส้นเกล็ดที่ยาวตลอดลำตัวจะดูทั้งเอวเล็กและตัวสูงกว่าการใช้เส้นในแนวตั้งที่ติดต่อกันไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีอะไรมาขัดขวาง จะให้ความรู้สึกต่อสายตาในด้านความสูงและแคบถ้าใช้กับการแต่งกายของผู้หญิงที่มีรูปร่างสูงก็จะดูสูงและผอมยิ่งขึ้นถ้าจะสวมใส่ก็ควรจะมีเข็มขัดหรือเส้นตามแนวขวางมาขัดบ้างเพื่อให้ไม่ดูสูงยาวจนเกินไปถ้าคนที่รูปร่างอ้วนเตี้ยใช้เส้นตามแนวตั้งมาตกแต่งในเสื้อผ้าจะดูดีกว่าใช้เส้นแนวขวางจะทำให้ดูไม่เตี้ยและไม่อ้วนเกินไป

การลงตาโดยการใช้เส้นตามแนวนอน (Horizontal lines) การใช้เส้นในแนวนอนหรือตามขวางในเสื้อผ้าจะทำให้รูปร่างดูกว้างและสั้นลงเส้นที่เกิดจากการตกแต่งของ Yokes ผ้าคาดเอว แนวของกระเป๋าแนวของตะเข็บที่เป็นแถบคาดตามขวางการใช้แนวเส้นตามขวางจะใช้ได้ดีกับคนที่รูปร่างสูงได้สัดส่วนหรือเด็กวัยรุ่นก็ใช้ได้คนที่รูปร่างหน้ายาวหรือน้ำรูปไข่จะใช้เสื้อที่เป็นคอสี่เหลี่ยมได้ดีกว่าใส่เสื้อคอรูปตัว V

การลงตาโดยการใช้เส้นตามแนวทแยง (Diagonal lines) เส้นทแยงที่ใช้ในเสื้อผ้าจะทำให้ส่วนต่าง ๆ ตรงส่วนนั้นดูมีความยาวมากขึ้นหรือใช้เพื่อกำหนดเส้นทแยงที่เป็นแนวเส้นของรูปคอ V จะใช้ได้ดีกับคนที่รูปร่างหน้ากลมหรือเส้นทแยงจากไหล่ถึงเอวจะทำให้ดูเอวเล็กเส้นทแยงที่เป็นแนวตะเข็บต่อเสื้อเป็นเส้นตกแต่งจากเอวมารวมกันที่ตรงกลางหน้าท้องจะทำให้ดูตัวสูงขึ้นเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองข้างแล้วมาบรรจบกันที่เอวด้านหน้าแล้วแยกออกไปทางสะโพกจะทำให้เอวดูเล็กลงหรือเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองมาบรรจบที่เอวจะทำให้ดูตัวสูงขึ้น

นอกจากนี้แล้ว เสวลักษณะ กงคาญฉาย (2549) ได้อธิบายถึง การใช้ เส้นกรอบนอก (Silhouettes) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการออกแบบเสื้อผ้าเพราะนอกจากจะเป็นตัวกำหนดโครงร่าง

ภายนอกของเสื้อผ้าแล้ว เส้นกรอบนอกที่ดีมักจะทำให้เกิดความประทับใจเมื่อพบเห็นครั้งแรก เส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าจะส่งผลกระทบต่อส่วนต่างๆของเสื้อผ้าและรูปร่างได้ สำหรับเสื้อผ้าของผู้ที่มีรสนิยมดี มักจะเน้นเส้นกรอบนอกมากกว่าการตกแต่งมากๆในการออกแบบเสื้อผ้า ถ้าเสื้อผ้าตัวใดมีเส้นกรอบนอกเด่นแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีเส้นภายในตัวเสื้อที่เด่นตามไปด้วย เส้นกรอบนอกที่ใช้ในอดีตถึงปัจจุบันมี 3 แบบ คือ ทรงตรง ทรงบาน และทรงหางกระรอก เส้นกรอบนอกแต่ละแบบมีผลต่อการออกแบบและการตกแต่ง เส้นกรอบนอกจะเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมอย่างช้าๆ จะเห็นได้ว่าก่อนปี ค.ศ. 1905 นิยมทรงกระบอก ต่อมาเปลี่ยนเป็นทรงบานแล้วจึงเปลี่ยนเป็นทรงตรง เป็นลักษณะการหมุนเวียนสลับกันไป เส้นกรอบนอกที่ใช้มีหลายรูปทรง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- Arrow line มีลักษณะเป็นรูปทรงลูกศร ออกแบบโดยนักออกแบบเสื้อผ้าชาวฝรั่งเศส คริสเตียน ดิออร์ ในฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน ค.ศ. 1956 ถ้ามองจากด้านข้างเรียนชื่ออีกอย่างว่า ทรงเอฟ (F)

- Ample line มีลักษณะเป็นรูปไข่

- 8 line มีลักษณะเป็นรูปทรง 8 ออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ โค้ดัดแปลงมาจากชุดทหารหญิงในสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นรูปทรงที่เน้นรูปร่างของสตรีโดยเฉพาะบริเวณเอว

- X line มีลักษณะเป็นรูปทรงตัว x มีลักษณะไหล่กว้าง เอวคอดและด้านล่างขยายออก

- A line มีลักษณะปลายบานกว้างเหมือนรูปตัว A ออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ ในปี ค.ศ. 1955 สำหรับฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน และจัดได้ว่ายังคงเป็นรูปทรงมาตรฐานมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากจะเรียกรูปทรงนี้แล้วยังมีชื่อเรียกอื่นๆอีก เช่น ทรงเต็นท์ ทรงสามเหลี่ยม ทรงโคน(ถ้วย โคนที่ใส่ไอศกรีม) และทรงพีระมิด เป็นต้น

- Sheath line มีลักษณะรูปทรงพอมบาง ห่อร่างกายคล้ายฟักมิด

- Straight line มีลักษณะทรงเหมือนสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัสเป็นรูปทรงตรงหรือทรงกล่อง

- Spindle line มีลักษณะรูปทรงเหมือนกระสวย เป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของ คริสเตียน ดิออร์ นำเสนอในปี ค.ศ. 1957 สำหรับฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว มีรูปทรงเหมือนถังไม้หรือกระสวยทอดผ้า

- Slim line มีลักษณะรูปทรงพอมบาง มีลักษณะแนบเนื้อรัดรูป

- Soft conscious line มีลักษณะรูปทรงพอดีตัว ทรงหลวมกว่าทรง Slim line เล็กน้อย ทรงพอดีตัวนี้จะเน้นส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกายอย่างธรรมชาติ

- Tulip line มีลักษณะรูปทรงเหมือนดอกทิวลิป ออกแบบโดย คริสเตียน ดิออร์ ในปี ค.ศ. 1953 ฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว มีลักษณะเน้นช่วงไหล่เล็กน้อย เสื้อเสริมอก เอวเล็ก กระโปรงตรง

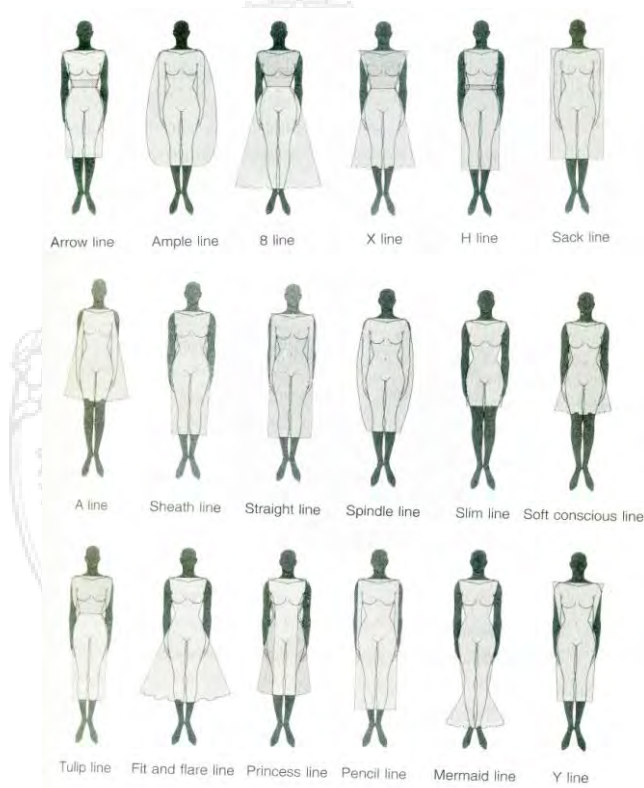
- Fit and flare line มีลักษณะรูปทรงส่วนบนพอดีตัว แต่ส่วนล่างตั้งแต่เอวลงมาจะบานออก

- Princess line มีลักษณะรูปทรงพอดีตัว และมีเส้นแนวต่อตะเข็บในแนวตั้ง เอวคอด และค่อยๆกว้างออกจากเอวจนถึงชายกระโปรง เป็นทรงที่เป็นที่โปรดปรานของพระราชธิดาของกษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่ 7 ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ของอังกฤษ

- Pencil line มีลักษณะรูปทรงแคบยาวคล้ายแท่งดินสอ บางครั้งเรียกว่า ทรงไอ(I)

- Mermaid line มีลักษณะรูปทรงกระชับลำตัวตลอดจนถึงหัวเข่าแล้วจึงค่อยบานออกเหมือนหางปลา ลักษณะคล้ายกับนางเงือก

- Y line มีลักษณะรูปทรงไหล่กว้างและค่อยๆ แคบลงไปจนถึงชายกระโปรงคล้ายกับรูปตัววาย (Y)

ภาพที่ 8 เส้นกรอบนอกรูปทรงต่างๆ

ที่มา : เสาวลักษณ์ คงกาญจนาย, 2549

สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าที่มีความจำเป็นในการออกแบบ นักออกแบบควรคำนึงถึงเพื่อให้รูปแบบของเสื้อผ้ามีความเหมาะสมและมีรูปทรงที่สมบูรณ์ตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่นักออกแบบพึงปฏิบัติหรือนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดภาพลักษณ์ของผลงานที่แตกต่างและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2.2.3 การเลือกใช้ผ้าในงานออกแบบเครื่องแต่งกาย

นักออกแบบควรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ผ้าให้เหมาะสมกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในการออกแบบได้อย่างเหมาะสม นักออกแบบอาจอาศัยหลักสำคัญในการพิจารณาหลักในการเลือกใช้ผ้า 3 ประการ ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาตามความเหมาะสมของโอกาส การพิจารณาหลายผ้า และการพิจารณาลักษณะพื้นผิวของผ้า

การพิจารณาความเหมาะสมของโอกาส ได้แก่ การพิจารณาความเหมาะสมจากสภาพแวดล้อม หรือ โอกาสของการใช้งาน เช่น การออกแบบสำหรับเสื้อผ้าฤดูหนาว นักออกแบบควรเลือกผ้าที่มีเนื้อหนาที่ช่องอากาศผ่านทะลุได้ยาก เช่น ผ้าขนสัตว์ ผ้าทอไหมพรม ฯลฯ การออกแบบสำหรับเสื้อผ้าฤดูร้อน ควรเป็นผ้าที่เป็นเส้นใยธรรมชาติจากพืช เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ที่มีความบางและมีช่องให้ลมผ่านได้ดีก็จะเหมาะสมกับการสวมใส่เพราะช่วยขับเหงื่อได้ดีกว่าผ้าที่เป็นใยสังเคราะห์ หรือหากต้องการออกแบบเสื้อผ้าที่ต้องการใช้งานในชีวิตประจำวันก็ควรเลือกผ้าชนิดใดมีความทนทานต่อการใช้งานและมีเนื้อผ้าเป็นไปในทิศทางที่กล่าวข้างต้น ซึ่งปัจจุบันมีผ้าใยสังเคราะห์ผลิตขึ้นมาเพื่อรองรับการใช้งานในแต่ละประเภทอยู่แล้ว นักออกแบบควรเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยเฉพาะรูปแบบเสื้อผ้าในโอกาสพิเศษจะต้องใช้ผ้าที่มีความมันเงา บางเบา เพื่อทำให้เกิดความสวยงามให้เหมาะสมกับสถานที่

การพิจารณาหลายผ้า เป็นการเลือกหลายผ้าเพื่อนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมและหากต้องการออกแบบเพื่อเป็นงานแฟชั่นแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้งานออกมาเป็นงานแฟชั่นชั้นสูง ซึ่งลักษณะของผ้าทั่วไปสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ผ้าพื้น เป็นผ้าที่ไม่มีลวดลายซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของพื้นผิว และมีความหนาบางแตกต่างกัน นักออกแบบจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับลักษณะการใช้งานของเสื้อผ้าเสียก่อนแล้วจึงเลือกใช้ผ้าให้มีความเหมาะสม ซึ่งผ้าพื้นจะเป็นผ้าที่สามารถใช้ในการออกแบบได้

ค่อนข้างง่ายเพราะไม่มีลวดลายเป็นตัวกำหนด ดังนั้นผ้าพื้นคงขึ้นอยู่กับความต้องการในการใช้สีของผู้ออกแบบว่าต้องการใช้สีใดและการกำหนดความหนาบางพร้อมกับพื้นผิวสัมผัสคงต้องขึ้นอยู่กับการใช้งานของผู้สวมใส่

2. ผ้าลาย เป็นผ้าที่เกิดจากการใช้เส้นประกอบขึ้นเป็นรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงนามธรรม ฯลฯ แบบต่างๆ เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ฯลฯ นำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดความสวยงามในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งการออกแบบเสื้อผ้าต้องพิจารณาการต่อลายให้ตรงกับตะเข็บหรือรอยต่อ ที่สำคัญคือ การเลือกใช้หลายให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้สวมใส่และโอกาส

การพิจารณาลักษณะของพื้นผิว เป็นการพิจารณาในการเลือกใช้ผ้าโดยคำนึงถึงหลัก 2 ประการ ได้แก่ ความนุ่มและความกระด้าง และความหนาบางของผ้า ซึ่งทั่วไปแล้วการใช้งานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่นักออกแบบต้องการในการสื่อให้เห็นถึงเส้นกรอบนอกที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและแนวคิดในการออกแบบ

จากข้อมูลข้างต้นการพิจารณาความเหมาะสมในการเลือกใช้ผ้ากับงานออกแบบเสื้อผ้าเป็นหลักสำคัญพื้นฐานที่นักออกแบบควรปฏิบัติ ปัจจัยที่สำคัญคือการเริ่มต้นกับการทำความเข้าใจในวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบ ซึ่งจะมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการเรียนรู้และประสบการณ์ของนักออกแบบ ที่พยายามส่งเสริมให้ผลงานของตนเองมีความเหมาะสมกับผู้สวมใส่และโอกาสใช้งานประเภทใด สิ่งที่สำคัญคือการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการรวมทั้งบุคลิกภาพของกลุ่มเป้าหมาย

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มแฟชั่น

2.3.1 ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับแฟชั่น

แฟชั่นเป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Fashion ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำนี้ว่า "สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง"เป็นการยอมรับจนเกิดเป็นค่านิยม ซึ่งหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่น หลายคนมีมุมมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย เพราะหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่นในกระแสปัจจุบันนั้นแฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสความนิยมมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะการยึดพื้นที่ในการบริโภคที่มีอัตราการซื้อหามากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคสามารถจับจ่ายได้ไม่ยากนักเพราะราคาไม่แพงจนเกินไป อีกทั้งกำลังซื้อของกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องการมีพื้นที่ของตัวเองอยู่บนกระแสของคำว่า “แฟชั่น” ดังนั้นแฟชั่นอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระแส

ความนิยมทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจมีกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบหรือภาษาในช่วงหนึ่งซึ่งเป็นไปตามกระแส

ความสนใจแฟชั่นของวัยรุ่นก่อตัวขึ้นในบริบทของการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นหันมาสนใจแฟชั่นส่วนหนึ่งเพราะต้องการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านการมีความสนใจร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนและพูดคุยทำให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้ รูปแบบทางวัฒนธรรมที่มีอยู่วัยรุ่นสามารถเลือกเข้าร่วมได้ ประกอบกับเงื่อนไขเฉพาะสถานการณ์ในช่วงเวลารวมถึงโครงสร้างของตำแหน่งทางสังคมของวัยรุ่น ณ เวลานั้น ๆ

ปัจจุบันมีการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าพบว่า สินค้าในกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศของวัยรุ่นไทยเกาะกระแสแฟชั่น และไม่ยึดติดในแบรนด์สินค้าอีกต่อไปขอเพียงมีฟังก์ชันการใช้งานที่ตรงกับความต้องการก็พร้อมจะตัดสินใจซื้อได้ทันทีและในกลุ่มของนักเรียนนักศึกษาถือเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงกลุ่มหนึ่งของประเทศโดยสังเกตได้จากงานแสดงสินค้าไอทีที่จัดขึ้นตลอดทั้งปี จะพบว่ามีผู้ซื้อรายใหญ่ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มคนทำงาน

ทั้งนี้พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตพอสมควรโดยจะเน้นความสะดวก ความชอบ และเป็นการบริโภคตามกระแส อิงแฟชั่นเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นผู้นำกระแส ในขณะเดียวกันก็ลดพฤติกรรมยึดติดในแบรนด์สินค้านั้นหากผ้าไทยมีการปรับปรุงรูปแบบและภาพลักษณ์ให้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของกลุ่มวัยรุ่น อาจเป็นแนวทางในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายที่มีกำลังซื้อสูงสุดในกลุ่มผู้บริโภค และสามารถเพิ่มฐานผู้บริโภคผ้าไทยให้สูงขึ้น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม จึงนับว่าเป็นช่วงหนึ่งของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดของช่วงชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงต่อของวัยเด็กและผู้ใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้นซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นด้วยกันเองและบุคคลรอบข้าง หากกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยการดูแลเอาใจใส่และการให้ความรู้จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวและมีการพัฒนาแนวคิดที่เหมาะสม หากมีการกระตุ้นให้มีความรักและหวงแหนค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตภายใต้ชุมชน สังคมของประเทศได้อย่างเหมาะสมบรรเทาปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและเป็นทั้งแรงผลักดันและแรงกระตุ้นให้พัฒนาการด้านอื่นๆ เป็นไปด้วยดี จะเห็นได้ว่าวัยรุ่น ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน เพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัย

เดียวกัน มีความต้องการรวมทั้งความชอบ และมีปัญหาเดียวกัน วัยรุ่นจึงเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อน และต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม สิ่งหนึ่งที่วัยรุ่นเลือกคือความนิยมตามกระแสแฟชั่นเพื่อให้ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของกระแส และบุคคลรอบข้างให้การยอมรับ

ดังนั้นการให้ความสำคัญของแฟชั่นในฐานะวัฒนธรรมบริโภคเกิดขึ้นมาโดยอัตโนมัติจากการผลิตที่แพร่หลายขึ้นของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ทุนนิยม ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมบริโภคยังถูกเสริมด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสังคมปัจจุบัน ที่ประสิทธิผลในการผลิตเป็นการเสริมสร้างความยุ่งเหยิงของการใช้สินค้าเพื่อแสดงสถานภาพ รวมทั้งการมองข้างเส้นแบ่งของศิลปะชั้นสูงกับศิลปะเพื่อมวลชนที่นักคิดบางคนให้ความเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมแบบหลังสมัยใหม่ หรือเรียกว่า Postmodernism วัฒนธรรมบริโภคนิยม ถูกสร้างความหมายให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ผ่านการใช้ สื่อ ภายใต้อาณัติอันเป็นนิตการร่วม ทำให้ผู้บริโภคตระหนักรับรู้ถึงการที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ในขณะเดียวกันภายใต้แนวคิดดังกล่าว บัณฑิตก็สามารถปรุงแต่งความหมายหรือ อัตลักษณ์ เฉพาะของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจ ผ่านความหมายต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตสินค้าจัดเตรียมไว้

2.3.2 แนวโน้มแฟชั่นปี 2014

แนวโน้มปี 2014 เกิดขึ้นจากมุมมองของกระแสโลกที่ว่าด้วยเศรษฐกิจเป็นหลัก ที่ว่าด้วยเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและยุโรปยังอยู่ในภาวะทรงตัว เกิดปรากฏการณ์อาหรับสปริงในโลกมุสลิม ไปจนถึงการประท้วงของกลุ่มสตรีเพื่อลอบอคติและความไม่เท่าเทียมทางเพศ แต่ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจของบางประเทศที่กำลังพัฒนาได้เริ่มผลิบาน ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลาง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคจากการเก็บออมมาสู่การใช้เงินเพื่อสร้างความสุขให้กับตัวเอง มากกว่าแต่ก่อน เทคโนโลยีสารสนเทศยังเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตและการทำงานของเรา เมื่อคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจและเสรีภาพมากกว่าการผูกมัดหรือรายได้ และผู้คนเลือกเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองใหญ่มากขึ้นเรื่อยๆ ความล้าหน้าของเทคโนโลยีผนวกกับภาวะยุคหลังน้ำมันจะทำให้เราเริ่มปรับโครงสร้างของเมืองให้ “ฉลาด” มากขึ้น เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและบริการที่ดีขึ้น ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การจัดการพลังงาน ความมั่นคงด้านอาหาร และการสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับคนเมือง

ภาพที่ 9 เเจาะเทรนด์โลก 2014 โดย TCDC
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

จากข้อมูลข้างต้นเป็นสภาวะการณ์ของโลกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางสังคม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดในการสร้างสรรค์สำหรับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มแฟชั่น เพื่อตอบสนองแนวคิดและความเชื่อ รวมถึงรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีการผสมผสาน โดย TCDC ได้สรุปแนวโน้มหลักซึ่งถูกกล่าวถึงมากที่สุดจากสำนักเทรนด์ระดับโลก ได้แก่ Carlin, Mix Trends, Nelly Rodi, Pantone View และนำมาถนองกรองเพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสามารถสรุปแนวโน้มแฟชั่น ปี 2014 ได้ 4 เทรนด์หลัก ดังนี้

1. สัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ New Vip

ภาพที่ 10 แสดงภาพลักษณ์แนวคิดสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

อารมณ์ และ โทนสี

ภาพที่ 11 แสดงอารมณ์และโทนสีสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

อารมณ์ และ โทนีสี จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลักได้แก่

เรื่องราวและภาพลักษณ์ที่น่าจดจำ

- หายากและทักษะดั้งเดิม
- สร้างมูลค่าจากความเรียบง่าย

สถานภาพขั้นสูง

- เวชศาสตร์ความงาม
- เซอร์วิญญา
- ประสบการณ์สุดขั้ว
- เข้าถึงได้ยาก

2. การจัดระเบียบยุคใหม่ Reprogramming Era

ภาพที่ 12 แสดงภาพลักษณ์การจัดระเบียบยุคใหม่

ที่มา: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

แนวคิดจากการที่ 23 ปีหลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดเมื่อปี 1991 ขั้วอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลกอย่างรัสเซียและอเมริกาเปลี่ยนจากความระแวงมาเป็นพันธมิตรเศรษฐกิจของประเทศ

เดิวยังไม่ใช่อำนาจต่อรองที่เพียงพออีกต่อไป ทรัพยากรที่ลดลงเรื่อย ๆ นำมาซึ่งข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างประเทศ กระทั่งความแตกต่างด้านความคิดและความเชื่อสร้างขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่คิดต่าง ปัญหาที่ทับซ้อนในการดำเนินชีวิตมากขึ้นเรื่อย ๆ ทศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธาถูกสั่นคลอน และปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่การยอมรับกติกาหรือความเป็นไปใหม่ ๆ ของสังคม

ภาพที่ 13 แสดงอารมณ์และโทนสี
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

อารมณ์ และ โทนสี จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลักได้แก่
การปกป้องระดับสูง
การตอบโต้แบบสุดโต่ง

3. เล่น Play

ภาพที่ 14 แสดงภาพลักษณะเล่น
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

แนวคิดจากในปี 2014 คนรุ่น Generation Y หรือกลุ่มประชากรที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1979 – 1995 ซึ่งมีอายุ 19 – 35 ปี จะเริ่มทยอยเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยบางส่วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า ในช่วง 10 ปีแรก ของการเริ่มทำงานจะเป็นช่วงที่พวกเขากำลังเลื่อนขั้นเข้าสู่ระดับหัวหน้ากลุ่มหรือหัวหน้าแผนกภายในองค์กร ถือเป็นกลุ่มคนทำงานกลุ่มใหม่ที่เข้าร่วมกับกลุ่ม Generation X และกลุ่ม Baby Boom บางส่วนที่ยังเหลืออยู่ในระดับอาวุโสขององค์กร

ภาพที่ 15 แสดงอารมณ์และโทนีสี
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

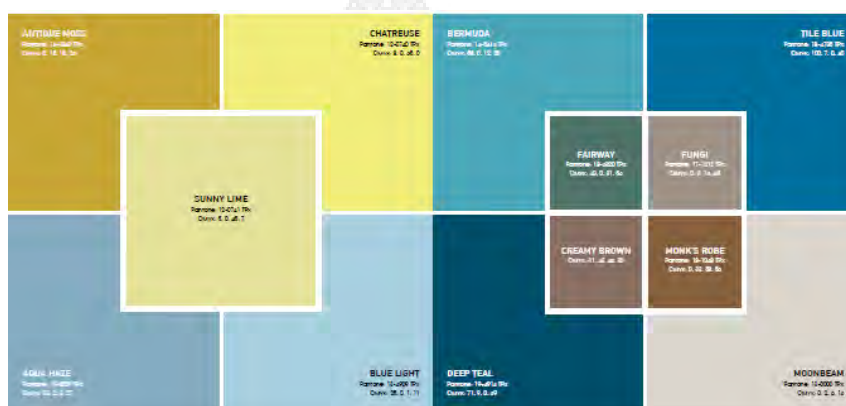
อารมณ์ และ โทนีสี จะแบ่งเป็น 3 หัวข้อหลักได้แก่
เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม
การระดมความฝัน
ความขบขันและกึ่งคณอง

4. เมืองฉลาด Smart City

ภาพที่ 16 แสดงภาพลักษณ์เมืองฉลาด
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

แนวคิดจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี คือปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อวางแผนเมืองในอนาคต องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) คาดการณ์ว่าประชากรในโลกจะเพิ่มขึ้นจาก 6 พันล้านคนในปัจจุบันเป็น 8.3 ล้านคนในปี 2030 หรือในอัตราเฉลี่ย 1.1 % ต่อปี และการสำรวจขององค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ตั้งแต่ช่วงปี 2010 เป็นต้นมา ประชากรครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 6 ใน 10 คน ในปี 2030 โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา สถิติเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเมืองกลายเป็นศูนย์กลางการใช้ชีวิตของคนส่วนใหญ่ การวางแผนอย่างรอบคอบด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องใหญ่

ภาพที่ 17 แสดงอารมณ์และโทนสี
ที่มา : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2556

อารมณ์ และ โทนสี จะแบ่งเป็น 3 หัวข้อหลักได้แก่
ระบบการเดินทางสีเขียว

- ทิศทางยานพาหนะรุ่นใหม่
- รูปแบบการบริการการเดินทาง

การโยกย้ายถิ่นฐานอย่างอิสระ

การปฏิรูประบบอาหารในเมือง

2.3.3 แพ้กับการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ

แฟชั่นการแต่งกายของคนในชาติเป็นสิ่งที่สะท้อนควบคู่ไปกับหลาย ๆ สิ่งไม่ว่าจะเป็น วิถีชีวิตวัฒนธรรมในสังคม ทั้งยังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของคนในชาติปัจจุบันมีการส่งเสริมการ อนุรักษ์ใช้ผ้าไทยกันอย่างกว้างขวางแต่อย่างหนึ่งที่ทราบกันว่าผ้าไทยก็ยังคงยังมีความนิยมอยู่ในวงจำกัด จาก การศึกษาเราพบว่าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีผ้าไทยอย่างผ้าทอพื้นบ้านเป็นวัสดุในการตัดเย็บที่มีอยู่ใน ท้องตลาดมีรูปแบบยังไม่ทันสมัยอีกทั้งมีให้เลือกน้อย และรูปแบบยังไม่เหมาะกับสุภาพสตรีที่มีอายุต่ำ กว่า 30 ปีแสดงให้เห็นความรู้สึกเป็นทางการและคู่มืออายุใช้งานในโอกาสพิเศษและออกงานสังคม เท่านั้นจึงทำให้กลุ่มวัยรุ่นไม่สนใจที่จะเลือกใช้ผ้าไทยในการสวมใส่ในชีวิตประจำวัน

ทำอย่างไรจะทำให้คนไทยกลับมาใช้ผ้าไทย รูปแบบของผ้ากับผ้าต้องไปด้วยกันการปลูกฝัง จิตสำนึก ปลูกค่านิยมความเป็นไทยชาตินิยมสำคัญให้คนไทยภูมิใจในความเป็นไทย แต่ไม่ตำหนิคนใช้ ของนอก ทุกอย่างต้องค่อย ๆ พัฒนาระทรวงวัฒนธรรมคงทำโคดเคี้ยวไม่ได้ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์น่าจะร่วมมือพัฒนารูปแบบเส้นใยผ้าไทยให้ง่ายต่อการดูแลรักษาเพื่อขยาย กลุ่มไปยังวัยรุ่นคนทำงานที่ชอบผ้าดูเล่ง่ายขณะเดียวกันผู้ใหญ่ต้องเปิดใจกว้างให้วัยรุ่น คนรุ่นใหม่ แต่งไทยด้วยผ้าสมัยใหม่

2.4 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าแฟชั่น

2.4.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการสินค้าแฟชั่น

การจัดการ (Management) หมายถึงขบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่างๆ สำเร็จลงได้อย่างมี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กรซึ่งตามความหมายนี้องค์ประกอบที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ ขบวนการ (process) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) ขบวนการ (process) ในความหมายของการจัดการนี้หมายถึงหน้าที่ต่างๆด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผนการจัดองค์การ การโน้มน้าองค์กร และการควบคุมหรืออาจกล่าวได้ว่า การบริหาร จัดการหมายถึง ชุดของหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างเฉลียวฉลาด และคุ้มค่าส่วนการใช้ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ (Effective) หมายถึงการตัดสินใจอย่างถูกต้องและมีการปฏิบัติการได้สำเร็จตามแผนที่ กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการจัดการต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กันไป

สินค้าแฟชั่น เป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งอาจมีความหมายตรงกับ สิ่งใด ๆ ที่สามารถนำเสนอขาย ให้แก่ตลาดเพื่อให้เกิดความสนใจ ความต้องการเป็นเจ้าของ การใช้หรือการบริโภคซึ่งเป็นสิ่ง ที่ (อาจจะ)ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของผู้ซื้อให้ได้รับความพอใจ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย สิ่งซึ่งที่มีรูปร่าง บริการเหตุการณ์ บุคคล สถานที่ องค์การ ความคิดหรือสิ่งเหล่านี้รวมกัน

การจัดการสินค้าแฟชั่น หมายถึง การวิเคราะห์และวางแผน เป็นกำหนดแนวทาง Trend และรูปแบบแฟชั่นให้กับ Designer เพื่อสร้างสรรค์ Collection ให้ได้เหมาะสมกับงบประมาณ Style ตลาดของสินค้า รวมถึงความรู้ทั่วไปด้านสังคมเศรษฐกิจ การเมือง และการสื่อสารติดต่อซื้อขายทั้ง ภายในประเทศและต่างประเทศโดยการจัดการอาศัยหลักของการให้ทรัพยากรอันหมายรวมถึงวัสดุและ กำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์สูงสุด

2.4.2 หลักในการจัดการสินค้าแฟชั่น

การจัดการสินค้าแฟชั่นจำเป็นต้องยึดหลักของการตลาดเพื่อช่วยในการบริหารจัดการสินค้า ให้เพื่อวางกลยุทธ์ในการบริหารจัดการสู่กลุ่มผู้บริโภค การตลาด คือ การเคลื่อนย้ายสินค้า หรือบริการ จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยผ่านคนกลางหรือไม่ก็ได้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและ ความต้องการของลูกค้า หรือผู้บริโภคคนสุดท้ายโดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ อาจสรุปได้ว่า เป็นวิธีการทาง ธุรกิจเกี่ยวกับ การค้นหาความจำเป็นและความต้องการของลูกค้าเป้าหมาย การนำเสนอคุณค่าผ่าน กลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อการพัฒนาสินค้าและบริการซึ่งจะสามารถตอบสนองความจำเป็น และความ ต้องการของลูกค้า การตั้งราคาที่ถูกค่าเห็นว่าเหมาะสม และเต็มใจที่จะจ่ายเงิน การพัฒนาช่องทางที่จะ จัดจำหน่าย เพื่อให้เข้าลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าได้ การ ติดต่อดูสารและการส่งเสริมการตลาด เพื่อสร้างคุณค่า และช่วยให้เกิดการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับสินค้าและ กิจกรรม ซึ่งบทบาทและความสำคัญของการตลาดที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการจัดการสินค้าแฟชั่นสรุปได้ คือ

1. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของลูกค้า เป้าหมาย รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายของกิจการ
2. ป้องกันการสูญเสียเวลา ค่าใช้จ่าย ตลอดจนโอกาสในการทำยอดขาย และกำไรแก่กิจการ
3. ป้องกันการหลงทางตามสถานการณ์ และคู่แข่ง

4. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของพนักงาน และเป็นแนวทางในการกำกับดูแลการทำงานสำหรับผู้บริหารการตลาด

5. สามารถสร้างโอกาสความสำเร็จได้มากกว่าการไม่วางแผน

จากข้อมูลข้างต้นต้องอาศัยข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน และควบคุมทางการตลาด ประกอบด้วยข้อมูล 3 กลุ่ม คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ ส่วนผสมทางการตลาด และการวัดผลการดำเนินงาน โดยมีรายการข้อมูลตัวอย่างในแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ลักษณะลูกค้าและพฤติกรรมการซื้อ เช่น ผู้ซื้อเป็นใคร ซื้ออะไร ซื้อที่ไหน เพราะเหตุใดจึงซื้อ ซื้ออย่างไร ซื้อเมื่อใด ซื้อมานาน้อยเพียงใด และพฤติกรรมการซื้อในอนาคต

1.1 ลักษณะของตลาด เช่น ขนาดของตลาด การแบ่งส่วนตลาด และแนวโน้มของตลาดในอนาคต

1.2 การแข่งขัน ประกอบด้วยลักษณะของกลุ่มแข่ง จุดอ่อนและจุดแข็ง และสภาพการแข่งขันในอนาคต

1.3 สภาพแวดล้อมภายนอกและแนวโน้มทั่วไป ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจและแนวโน้ม การกำกับดูแลของรัฐบาล แนวโน้มของเทคโนโลยี และบรรยากาศของการเมือง

1.4 สภาพภายในกิจการ จะต้องวิเคราะห์ทรัพยากรและความชำนาญของกิจการในด้านที่สำคัญ ทั้งการตลาด การผลิต การเงิน เทคโนโลยี ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. ส่วนผสมทางการตลาด

2.1 ผลิตภัณฑ์ (Product) ได้แก่ สินค้าและบริการ

- ลักษณะ/คุณสมบัติที่สำคัญ
- ควรทำสินค้าให้แตกต่างออกไปอย่างไร
- จะเจาะตลาดส่วนใด
- บริการ การรับประกัน และบริการอื่นๆ มีความสำคัญเพียงใด
- จำเป็นที่จะต้องเพิ่มสินค้า/สายผลิตภัณฑ์หรือไม่
- การบรรจุหีบห่อมีความสำคัญเพียงใด
- ผู้บริโภคมีความเห็นเกี่ยวกับสินค้าของกิจการอย่างไร เมื่อเทียบกับสินค้า

ของคู่แข่ง

2.2 ราคา (Price)

- ความยืดหยุ่นของปริมาณความต้องการซื้อเป็นอย่างไร
- นโยบายราคาที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- การสร้างสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ ณ ระดับราคาที่ต่างกัน
- การโต้ตอบเมื่อคู่แข่งขึ้นลดราคา
- ราคามีความสำคัญสำหรับผู้ซื้อเพียงใด

2.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

- ประเภทของคนกลางที่ควรจะให้จัดจำหน่ายสินค้าของกิจการ
- ทักษะและแรงจูงใจของคนกลางในการจัดจำหน่ายสินค้า
- จำนวนผู้ค้าส่ง/ผู้ค้าปลีกที่จำเป็นต้องใช้
- อัตราส่วนลดที่เหมาะสม สำหรับคนกลางประเภทต่างๆ
- รูปแบบการขนส่งที่จำเป็นต้องใช้

2.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

- งบประมาณการส่งเสริมที่เหมาะสมเป็นเท่าไร
- การส่งเสริมการขาย การโฆษณา พนักงานขาย มีความสำคัญในการกระตุ้นความต้องการซื้อเล็กน้อยเพียงใด
- ส่วนผสมการส่งเสริมที่เหมาะสม
- การวัดประสิทธิผลของเครื่องมือการส่งเสริม
- รูปแบบการโฆษณาที่มีประสิทธิผลมากที่สุด
- สื่อโฆษณาที่มีประสิทธิผลมากที่สุด

3. การวัดผลการดำเนินงาน

- ยอดขายในปัจจุบันของแต่ละสายผลิตภัณฑ์
- ส่วนแบ่งตลาดในปัจจุบันของแต่ละสายผลิตภัณฑ์
- ยอดขาย/ส่วนแบ่งตลาดในปัจจุบัน จำแนกตามประเภทของลูกค้าอาณาเขตการขาย และอื่นๆ

- ภาพพจน์ของสินค้า/กิจการ ในทัศนคติของลูกค้า คนกลาง และสาธารณชน
- ระดับการรู้จักตราสินค้าของกิจการสำหรับการส่งเสริมในปัจจุบัน
- ระดับการจำได้สำหรับตราสินค้าของกิจการ
- สัดส่วนของผู้ค้าปลีกรายใหญ่-กลาง-เล็ก ที่จำหน่ายสินค้าของกิจการโดยจำแนกตามภูมิศาสตร์ และประเภทของลูกค้า
- สัดส่วนของคนกลางที่จำหน่ายในราคาต่ำกว่าราคาขายปลีก ที่กำหนดราคาขายปลีกโดยเฉลี่ยสำหรับสินค้าของกิจการ

ลักษณะของแผนการตลาดที่ดี

1. เข้าใจง่ายและประเมินวัตถุประสงค์ของแผนได้ชัดเจน
2. มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้
3. มีการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาดที่ดี โดยมีข้อมูลที่เชื่อถือได้สนับสนุนอย่างเพียงพอ
4. กำกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้
5. ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
6. สร้างระบบการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
7. สามารถประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกลยุทธ์ทางการตลาดที่ได้เลือกสรรแล้ว

ดังนั้น การจัดการสินค้าแฟชั่นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยปัจจัยทางการตลาดเป็นตัวช่วยในการจัดการบริหารผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับภาวะความต้องการของตลาดปัจจุบัน ซึ่งเป็นการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนองความต้องการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะการตลาดจะเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคเพื่อสร้างสิ่งที่มีคุณค่าในการนำเสนอต่อผู้บริโภคในฐานะผู้ผลิตสินค้าการตลาดจะช่วยให้เราสามารถขายสินค้าได้มากขึ้นรวมทั้งทำให้เราสามารถนำเงินทุนที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงมีความจำเป็นในการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ไปประยุกต์ร่วมกับการจัดการสินค้าแฟชั่น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรและส่วนแบ่งทางตลาดในกลุ่มของผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง

2.4.3 แนวคิดในการจัดการสินค้าแฟชั่นกลุ่มสินค้าพื้นเมือง

การทอเพื่อการค้าเกิดขึ้นภายใต้การผสมผสานงานศิลป์ของช่างทอกับการสนองความต้องการของผู้บริโภค การทอผ้าจึงยึดหลักการผลิตผืนผ้าตามวิถีดั้งเดิมพร้อมปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสอดคล้องกับการบริโภคในสังคมของความทันสมัย ในแง่ของความสวยงาม การประกอบลวดลาย รูปแบบการถักทอ แต่สิ่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสู่การผลิตเพื่อการค้าต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ทางการตลาดในการวางฐานของผลิตภัณฑ์ ซึ่ง จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์ (2547) ศึกษาแนวคิดกลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมือง กรณีศึกษา: ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี เสนอผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

1. กลยุทธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์ เน้นเรื่องของลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยวน ซึ่งเป็นลวดลายที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นลวดลายที่มีความละเอียดอ่อนสวยงาม นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นใหม่อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุดิบให้มีคุณภาพและสีสันทัน และมีการนำผ้าทอไปตกแต่งบนผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นช่องทางในการจำหน่าย ไม่เป็นเพียงการจำหน่ายผ้าผืนเท่านั้น

2. กลยุทธ์ทางด้านราคา ส่วนใหญ่จะกำหนดราคาของผ้าทอจากลวดลาย ความยากง่ายในการทอลายของผ้าแต่ละผืนที่ใช้เวลาทอที่แตกต่างกันออกไป ผู้ทอที่กำหนดราคาเองนั้นจะคิดราคาจากต้นทุนเส้นด้ายที่นำมาทอเท่านั้น จะไม่คำนึงถึงค่าแรงในการทอ เพราะเนื่องจากผ้าส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างจากการทำงาน เหมือนกับว่าเวลานั้นไม่มีมูลค่าจึงทำให้ไม่นำมาคิดรวมกับต้นทุนของค่าแรง

3. กลยุทธ์ทางด้านช่องทางการจำหน่าย ส่วนมากจะนำไปจำหน่ายกับร้านค้าที่อยู่ในตัวเมืองและตำบลที่มีการทอผ้า นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านตามสถานที่ตำบลที่มีการทอผ้า เพื่อเป็นสถานที่ในการจำหน่ายและรวบรวมผ้าทอรวมถึงการรวมกลุ่มแม่บ้าน และปัจจุบันยังมีช่องทางในการจำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ต

4. กลยุทธ์ทางการส่งเสริมการตลาด เป็นการเผยแพร่ข้อมูลสินค้าโดยการบอกต่อ จากลูกค้าที่เคยซื้อผ้า หรือจากการที่คนในท้องถิ่นซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝากให้กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ปัจจุบันศูนย์หัตถกรรมก็ได้มีการประชาสัมพันธ์ตามกำลังของตน แต่ไม่มีการรวมตัวกันในการพัฒนาเพื่อประชาสัมพันธ์ผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดราชบุรี

จากกลยุทธ์ที่วิเคราะห์การส่งเสริมผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดราชบุรีจะเห็นได้ว่าการดำเนินการในการส่งเสริมผ้าทอพื้นเมืองสู่การผลิตเพื่อการค้า ประเด็นสำคัญยังขาดการวางระบบอย่างจริงจังเพราะ

เป็นเพียงการวางระบบการจัดการตามประสบการณ์ที่คนในชุมชนมีเท่านั้น ไม่ได้เป็นการวางระบบเพื่อเป็นการวางรากฐานของการตลาดในเชิงรุก ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองมีการพัฒนาอยู่ในวงแคบและไม่เข้าสู่กระแสความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง หากมีการวางแผนคิดในเชิงรุกก็จะทราบถึงแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่การผลิตเพื่อการค้าอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสู่สากลและทำให้คนในชุมชนมีรายได้ อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาผ้าจากไทยวนบนพื้นฐานศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์ (2547) ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมือง กรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยการผลิตด้านรูปแบบ ระยะเวลาในการทอและต้นทุนวัตถุดิบ และการตลาดด้านปริมาณการขาย รายได้จากการขาย และกำไรจากการขาย เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดราชบุรี ในกลุ่มผ้าจากไทยวนโดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ช่างทอผ้าพื้นเมือง ตำบลลุ่มบัว ตำบลดอนแร่ ตำบลรางบัว จำนวน 406 คน และประธานศูนย์หัตถกรรมผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี และเจ้าของร้านผ้าทอพื้นเมืองในจังหวัดราชบุรี จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มุ่งศึกษาประเด็นดังนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยการผลิต การวิเคราะห์ปัจจัยการตลาด การวิเคราะห์ผลลัพธ์จากการผลิต การวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางการตลาด การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการการช่วยเหลือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตด้านรูปแบบ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั่วไป การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยทั่วไปโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

การทอผ้าจากไทยวน เน้นการส่งเสริมลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยวนที่มีความละเอียดอ่อนซ้อย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบต่างๆ รวมถึงวัตถุดิบที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในด้านของสีสันทัน ซึ่งในการกำหนดราคาจะขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์จากลวดลาย ความยากง่ายในการทอ ซึ่งผู้ทอจะกำหนดราคาเองตามราคาจากต้นทุนของเส้นด้ายโดยไม่คิดเรื่องของค่าแรงในการทอ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นร้านค้าที่จำหน่ายผ้าทอพื้นเมืองในละแวกตำบลที่มีการทอผ้า ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดส่วนใหญ่จะทำการเผยแพร่กันโดยการบอกต่อ ๆ กันและตามศูนย์หัตถกรรมต่าง ๆ จะมีวิธีการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการทอผ้าจากไทยวน เป็นการทอผ้าที่ยังคงอัตลักษณ์ของลวดลายไทยวนดั้งเดิมไว้ และผสมผสานการพัฒนารูปแบบให้มีความร่วมสมัยไปกับวัสดุที่นำมาใช้ในการทอผ้า แต่ยังคงเทคนิคและแนวคิดในการส่งเสริมการตลาดรวมถึงเทคนิคในการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการแปรรูป อันเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าที่หลากหลาย ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการนำเสนอแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของสุภาพสตรีโดยใช้ผ้าจากไทยวนจังหวัดราชบุรี เพื่อการส่งเสริมอาชีพร่วมกับการพัฒนาอาชีพให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

ฉัฐกฤต ฉิววิรุฬห์ (2550) ทำการศึกษา ผ้าจาก : จากการถักทอในวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้า โดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อสืบค้นเจตจำนงที่อยู่เบื้องหลังระบบความหมายและกระบวนการสร้างความหมายทางวัฒนธรรมซึ่งใช้แลกเปลี่ยนกันในวิถีการค้าดำรงอยู่ของชาวไทยวน ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อยังชีพในสังคมประเพณีผ่านกระบวนการทอผ้าและผืนผ้าจากในวิถีชีวิตชาวไทยวน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวไทยวนเมื่อผ้าจากถูกทอเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าอันเป็นผลมาจากระบวนการพัฒนาสู่ความทันสมัยของอุดมการณ์รัฐ พบว่า การฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนภายใต้เจตจำนงแห่งรับในการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัยทำให้ผ้าจากซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อการค้า ทำให้วิถีการค้าดำรงอยู่ในสังคมประเพณีที่เป็นการผลิตเพื่อยังชีพ กระบวนการทอผ้าจากและผืนผ้าจากถูกสร้างให้มีความหมายทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ ระบบคุณค่าทางภูมิปัญญาและความเชื่อทางศาสนา ภายใต้ระบบความคิดหรือโลกทัศน์ของผู้ทอ แต่เมื่อผ้าจากถูกผลิตเพื่อการค้าในสังคมทันสมัย ผ้าจากถูกสร้างให้มีความหมายที่แสดงถึงภาพลักษณ์ รสนิยม ฐานะตำแหน่งทางสังคม และรูปแบบการค้าดำรงชีวิตของผู้ใช้ผ้า วิถีการทอผ้าจากจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยเป็นการผสมผสานความต้องการของผู้บริโภคในระบบตลาดกับศิลปะที่เป็นตัวตนของผู้ทอ

นิยม ออโอรุย์ (2539) ทำการศึกษาการสืบทอดงานศิลปะผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการสืบทอดงานศิลปะผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำจังหวัดเพชรบุรี และเพื่อศึกษาทางด้านประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน คติความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทยทรงดำ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เทคนิค กรรมวิธี คุณค่าทางศิลปะ และประโยชน์ใช้สอยของงานศิลปะผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำ พบว่า การสืบทอดงานศิลปะผ้าทอของชาวไทยทรงดำ มารดาเป็นผู้สอนให้แก่บุตร โดยผู้เรียนจะเรียนด้วยวิธีการฝึกหัดทำ ด้วยการสังเกตจากของจริง ที่เป็นตัวอย่างหรือ

ชักถามจากผู้รู้ มีการแลกเปลี่ยน การทอลวดลายกับเพื่อนบ้าน ซึ่งทำให้ได้ลวดลายแปลกใหม่ การสืบทอดการทอผ้าจึงเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสืบทอดสู่คนรุ่นต่อไป โดยทางด้านประวัติความเป็นมา การทอผ้าและการใช้ผ้าเป็นการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ด้านสภาพปัจจุบัน ผู้ทอส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และยังใช้วิธีการแบบโบราณ ด้านคติความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เชื่อว่าการทอผ้าเป็นหน้าที่ของสตรี สตรีใดทอผ้าไม่เป็น หรือไม่ทอผ้าเก็บไว้ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ จะได้รับการดูถูกจากเพื่อนบ้าน และคนส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องผีและขวัญ โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการใช้ผ้าในพิธีกรรมต่างๆ ด้านวัสดุ-อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทอผ้า ได้แก่ ฝ้ายไหม ไยสังเคราะห์ สีย้อมผ้าได้จาก ต้นคราม และประดู่ ด้านเทคนิคกรรมวิธี การทอลวดลายใช้วิธีการทอ การปะผ้า และการปักผ้า ทางด้านคุณค่าทางศิลปะและประโยชน์ใช้สอย การออกแบบและการใช้สีของผ้าทออยู่บนพื้นฐานของหลักองค์ประกอบศิลป์ ผ้าทอได้มีการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรมต่างๆ

สุพรรณ สมไทย และคณะ (2550) ทำการศึกษา การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านโดยแนวคิดจากวัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ ออกแบบผลิตภัณฑ์ ของตกแต่งบ้าน โดยแนวคิดจากวัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ และพัฒนาลวดลายบนผลิตภัณฑ์ให้กลมกลืนกับการตกแต่งบ้าน ในปัจจุบัน พบว่า ผลการศึกษาลวดลายและสีบนผ้าทอมาเป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ฝ้ายมัน ฝ้ายโตะ และหมอนอิง ใน 3 รูปแบบ 3 สไตล์ คือ สไตล์คลาสสิก สไตล์ร่วมสมัยและสไตล์สมัยใหม่ ซึ่งทั้ง 3 สไตล์ นั้น สามารถนำมาตกแต่งภายในบ้านปัจจุบันได้ แต่ผลการประเมินส่วนใหญ่จะเลือกสไตล์คลาสสิก ซึ่งมีรูปแบบลวดลายใกล้เคียงของเดิมมาก ทำให้ผู้ผลิต ผลิตได้ง่าย และผู้บริโภคจะรู้จักมากกว่าว่าเป็นลวดลายจากวัฒนธรรมไทยทรงดำ การนำลวดลายและเทคนิควิธีการทำมาออกแบบใหม่ให้ใช้ได้ในปัจจุบัน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กลุ่มผู้ผลิตและเป็นการเพิ่มความหลากหลายในรูปแบบผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำซึ่งของเดิมไม่มี เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้แก่กลุ่มผู้ผลิต และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำให้กลมกลืนกับสังคมปัจจุบัน

ดวงพร ตั้งวงศ์ (2554) ทำการศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอบางบาล จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ ควรมีการพัฒนาในด้านรูปแบบ และมีความต้องการให้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำที่มีสีสันดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำ ซึ่งในการพัฒนาหรือประยุกต์ผลิตภัณฑ์ประเภทเคหะสิ่งทอนั้น ทุกรูปแบบจะต้องไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของลวดลาย สี สัน การใช้วัตถุดิบต่างๆ มาใช้ในการ

ตกแต่ง หรือจะเป็นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องคำนึง คือ ความกลมกลืนของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นการสร้างคุณค่า และความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์ให้น่าใช้ยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการทอผ้าไทย ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งมีระบบคิดที่แตกต่างไปจากเดิม อันเป็นการมุ่งสู่การผลิตเพื่อการค้า ควบคู่ไปกับการดำรงซึ่งอัตลักษณ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวไทยแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้อาจเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงระบบทุนนิยมที่เข้ามาแทรกกับชุมชน ซึ่งย่อมเป็นไปตามวิถีชีวิตที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทแวดล้อม แต่หากการเปลี่ยนแปลงนั้นยังคงอยู่ซึ่งวิถีชีวิตและประเพณีก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ภาครัฐต้องให้การส่งเสริมเพื่อคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาอันเป็นรากฐานทางวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนแนวทางหนึ่งคือ การศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อการสร้างอาชีพควบคู่กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาการออกแบบ และพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ร่วมกับการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ โดยนำผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นการศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าโดยใช้ผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยมีการศึกษาข้อมูลแบบผสมผสานงานวิจัยเชิงสถิติและวิจัยเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสำรวจตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

โดยกำหนดระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ โดยให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับมากที่สุด	5	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับมาก	4	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับปานกลาง	3	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับน้อย	2	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับน้อยมาก	1	คะแนน

เพื่อให้สอดคล้องกับระดับการประเมินที่มีอยู่ 5 ระดับ ผู้วิจัยจึงใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อมูลตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยการแบ่งเกณฑ์เปรียบเทียบกับคะแนนตรงกึ่งกลางของอันตรภาคชั้น ซึ่งคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 เพื่อให้ได้ลักษณะเกณฑ์เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตรหาค่าช่วงกว้างของแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอ โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับน้อยมาก

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้ 3 แบบ คือ แบบศึกษาเอกสารและงานวิจัยแบบ ไม่เป็นทางการ และแบบเป็นทางการ ดังต่อไปนี้

3.3.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 การศึกษาข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ 3 ด้าน ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ คำถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ คำถามเกี่ยวกับความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบเสื้อผ้าสุภาพสตรีจากผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ และพัฒนาเสื้อผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจทัศนคติและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อรูปแบบจากผ้าทอไทยทรงดำ นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี อันเป็นแนวทางในพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการวิจัย

การศึกษาการออกแบบ และพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาร่วมกับการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ โดยนำผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นการศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้า โดยใช้ผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยมีขอบเขตในการศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับผ้าไทยทรงดำ ประเด็นที่ 2 ศึกษาความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ ประเด็นที่ 3 วิเคราะห์ผลและดำเนินการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าไทยทรงดำ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
1.	อายุ		
	25-30 ปี	100	100.0
	รวม	100	100.0
2.	สถานภาพสมรส		
	โสด	74	74.0
	สมรส	26	26.0
	หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	-	0.0
	รวม	100	100.0
3.	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	14.0
	ปริญญาตรี	65	65.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	21	21.0
	รวม	100	100.0
4.	อาชีพ		
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	37	37.0
	พนักงานเอกชน	46	46.0
	อาชีพส่วนตัว	17	17.0
	รวม	100	100.0
5.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	-
	10,001 บาท – 20,000 บาท	63	63.0
	20,001 บาท – 30,000 บาท	29	29.0
	30,001 บาท – 40,000 บาท	8	8.0
	รวม	100	100.0

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

อายุ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน โดยมีช่วงอายุ 25 - 30 ปี

สถานภาพสมรส พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน แบ่งเป็น โสด จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมา สมรส จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0

ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และน้อยที่สุด ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน แบ่งเป็น พนักงานเอกชน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมา และน้อยที่สุด อาชีพส่วนตัว จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน แบ่งเป็น 10,001 บาท – 20,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมา 20,001 บาท – 30,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 และ 30,001 บาท – 40,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ

ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ	Mean	S.D.	ทัศนคติ
1. ท่านทราบถึงรูปแบบและลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ	3.86	0.64	มาก
2. ผ้าทอไทยทรงดำสามารถซื้อได้ทั่วไปตามท้องตลาด	3.75	0.68	มาก
3. ผ้าทอไทยทรงดำมีลวดลายและสีสันทันทีเหมาะกับการนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย	3.76	0.42	มาก

ตารางที่ 2 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ (ต่อ)

ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ	Mean	S.D.	ทัศนคติ
5. ผ้าทอไทยทรงดำเหมาะกับการเลือกใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าในกลุ่มชุดลำลอง	4.15	0.46	มาก
6. ผ้าทอไทยทรงดำมีการเลือกใช้วัสดุและกรรมวิธีที่มีคุณภาพ	3.84	0.52	มาก
7. ผ้าทอไทยทรงดำมีราคาเหมาะสมกับรูปแบบลวดลายและวัสดุ	4.02	0.45	มาก
8. ผ้าทอไทยทรงดำเหมาะกับสตรีที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป	4.10	0.62	มาก
9. ท่านมีการสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอไทยทรงดำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	3.21	0.53	ปานกลาง
10. ท่านมีความชอบในการสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ	3.42	0.54	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.849		

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าผ้าทอไทยทรงดำเหมาะกับการเลือกใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าสำหรับพิธีการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 รองลงมา เหมาะกับการเลือกใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าในกลุ่มชุดลำลอง เหมาะกับสตรีที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีราคาเหมาะสมกับรูปแบบลวดลายและวัสดุ ทราบถึงรูปแบบและลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ ผ้าทอไทยทรงดำมีการเลือกใช้วัสดุและกรรมวิธีที่มีคุณภาพ ผ้าทอไทยทรงดำมีลวดลายและสีสันทันที่เหมาะสมกับการนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย ผ้าทอไทยทรงดำสามารถซื้อได้ทั่วไปตามท้องตลาด มีความชอบในการสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 4.10 4.02 3.86 3.84 3.76 3.75 3.72 และน้อยที่สุด มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอไทยทรงดำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

ความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทย ทรงดำ	Mean	S.D.	ความ ต้องการ
1. เสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำควรมีรูปแบบที่ ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน	4.00	0.64	มาก
2. เสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำควรมีรูปแบบที่ หลากหลาย	4.56	0.52	มากที่สุด
3. รูปแบบของเสื้อผ้าสามารถใช้งานได้หลายโอกาส	4.26	0.51	มาก
4. เสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำควรมีรูปแบบที่ เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้สวมใส่	4.54	0.43	มากที่สุด
5. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและ กลุ่มวัยทำงาน	4.20	0.60	มาก
6. เลือกใช้วัสดุลายให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบ เสื้อผ้า	4.28	0.64	มาก
7. ออกแบบให้สามารถใช้งานได้หลายโอกาส	4.54	0.67	มากที่สุด
8. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบ	4.10	0.54	มาก
9. นำเทคนิคในการตัดเย็บมาประกอบการออกแบบ เพื่อให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความทันสมัย	4.20	0.62	มาก
10. ใช้ผ้าที่สวมใส่สบายเหมาะสมกับสภาวะอากาศ	4.24	0.54	มาก
11. มีสีสันที่หลากหลายและมีความกลมกลืน			
12. มีความประณีตในการตัดเย็บ	4.52	0.56	มากที่สุด
13. วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บมีคุณภาพ	4.50	0.43	มาก
14. ควรง่ายต่อการดูแลรักษา	4.74	0.46	มากที่สุด
15. ราคาไม่สูงจนเกินไป	4.62	0.42	มากที่สุด
	4.75	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.404		

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปของ ผ้าทอไทยทรงคำของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความ คิดเห็นว่าราคาไม่สูงจนเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 รองลงมา วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บมีคุณภาพ ง่าย ต่อการดูแลรักษา ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย ควรมีรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ ออกแบบให้สามารถใช้งานได้หลายโอกาส มีสีสันทันที่หลากหลายนและมีความกลมกลืน มีความประณีต ในการตัดเย็บ เลือกใช้ลวดลายให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบเสื้อผ้า รูปแบบของเสื้อผ้าสามารถใช้งานได้ หลายโอกาส ใช้ผ้าที่สวมใส่สบายเหมาะสมกับสภาวะอากาศ นำเทคนิคในการตัดเย็บมา ประกอบการออกแบบเพื่อให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความทันสมัย มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่ม วัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 4.62 4.56 4.54 4.54 4.52 4.50 4.28 4.26 4.24 4.20 4.20 4.10 และน้อยที่สุด ควรมีรูปแบบที่ทันสมัย เหมาะกับการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

4.2 รูปแบบเครื่องแต่งกายจากผ้าทอไทยทรงคำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ลวดลายของงานผ้าไทยทรงคำ พบว่า มีลักษณะรูปทรงที่เป็นงานศิลปหัตถกรรมโดยสร้างสรรค์ ลวดลายของผ้าผ่านรูปแบบลวดลายแบบเรขาคณิต ลักษณะของลวดลายผ้าคล้ายกับลักษณะของเครื่อง จักสาน โดยมีลักษณะเป็นเส้นตรงที่เว้นระยะห่างเท่า ๆ กัน ในลักษณะของการซ้ำกัน ซึ่งองค์ประกอบ ที่ทำให้เกิดคุณค่า ทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) พิจารณาจากองค์ประกอบทางศิลปะที่ผสมผสาน ให้เกิดความกลมกลืนในตัวของผืนผ้า

ความงามที่ปรากฏในลวดลาย จากการทอ การปักผ้า และการปะผ้านั้น เป็นภูมิปัญญาที่ไม่ได้เกิด จากการเรียนรู้ในระบบ แต่เป็นสุนทรียภาพโดยธรรมชาติ ที่ผ่านการทดลองหลายวิธีการ หลายขั้นตอน หลายชั่วอายุคนจนกลายเป็นสุนทรียภาพทางความงามของกลุ่มไทยทรงคำ ที่สำคัญยังเป็นงาน ศิลปหัตถกรรมที่ทรงคุณค่าอันบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ไทยทรงคำ ซึ่งหากมีการ ผสมผสานกับแนวคิดด้านการออกแบบแฟชั่นก็จะสามารถสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องแต่งกายที่ เหมาะสมกับการใช้งานและบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ได้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผ้า ทอพื้นบ้านเพื่อให้กลุ่มชุมชนสามารถพัฒนาอาชีพเดิมและสร้างอาชีพใหม่ได้อย่างยั่งยืน โดยการศึกษา แนวทางการออกแบบเครื่องแต่งกายมุ่งเน้นการศึกษารูปแบบลวดลายผ้าทอไทยทรงคำควบคู่กับการ วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

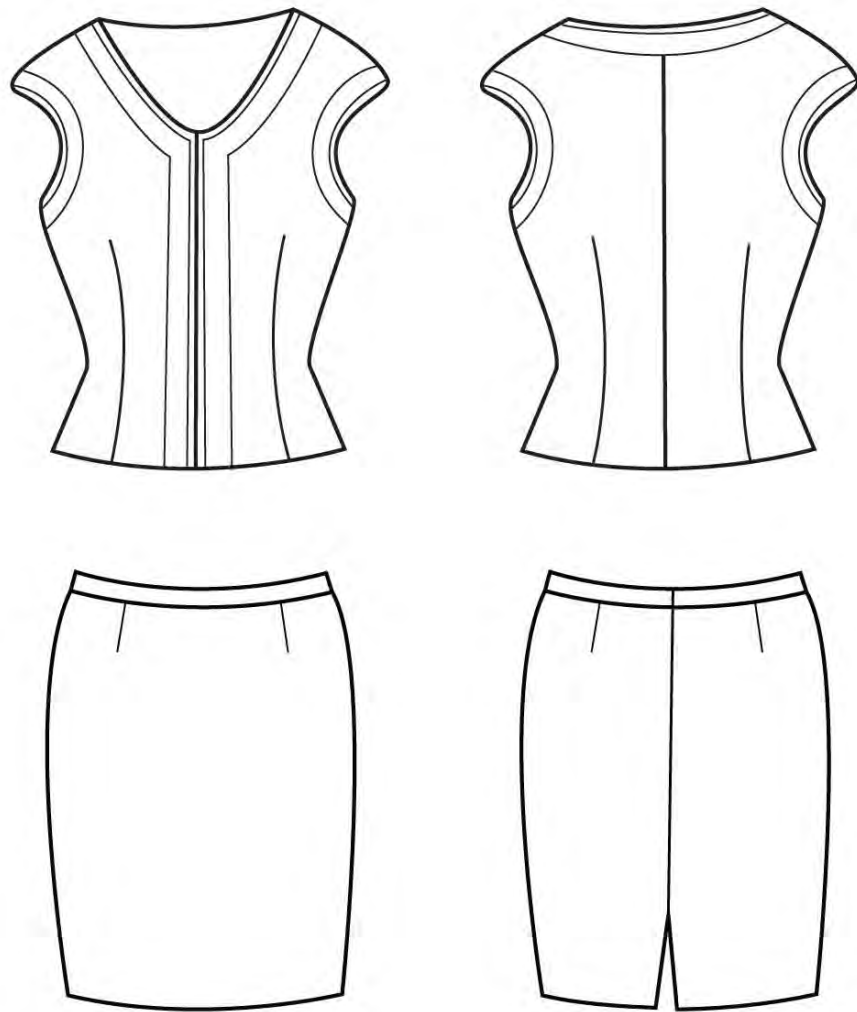
จากการศึกษาข้อมูลลักษณะของผ้าทอไทยทรงคำ ทักษะคิดเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงคำ และ ความ ต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงคำ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า

ควรเลือกใช้ลวดลายให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบเสื้อผ้า รวมไปถึงการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน ที่สำคัญคือการออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น ชุดทำงาน ชุดลำลอง เพื่อการใช้งานที่หลากหลายและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผ้าทอพื้นบ้าน โดยเลือกใช้วัสดุที่มีราคาไม่แพงและเหมาะสมกับรูปแบบ

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบเครื่องนุ่งห่มสุภาพสตรีมุงเน้นกลุ่มเป้าหมายสุภาพสตรีช่วงวัยทำงาน ช่วงอายุ 25 - 30 ปี เนื่องจากกลุ่มนี้มีโอกาสในการเลือกใช้ผ้าทอพื้นเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ด้านผ้าทอพื้นเมืองรูปแบบต่าง ๆ จากเลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมกระตุ้นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของการใช้สินค้าพื้นเมือง

รูปแบบการออกแบบ เน้นความคล่องตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการสอดแทรกแนวโน้มแฟชั่นเข้าไปประยุกต์ใช้ เพื่อจัดแนวคิดของกลุ่มคนที่มีแนวคิดว่าคุณที่สวมใส่ผ้าทอพื้นเมืองจะต้องเหมาะกับคนที่มีอายุมากหรือกลุ่มคนทำงานราชการ จำนวน 4 ชุด โดยอาศัยการออกแบบตามแนวโน้มแฟชั่นปี 2014 มุ่งเน้นการออกแบบที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของผู้สวมใส่ด้วยการนำผ้าชิ้นลายแดงโมเอกลักษณะของผ้าทอไทยทรงด้ามมาประยุกต์ร่วมกับผ้าฝ้ายและผ้าลินิน เน้นโทนสีดำ และฟ้า เพื่อให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมและรูปแบบลวดลายของผ้าชิ้นลายแดงโม ใช้เทคนิคการตัดต่อเพื่อให้รูปแบบของลวดลายมีความหลากหลายและสร้างความโดดเด่นให้กับลวดลาย และนำรูปแบบโครงสร้างเครื่องแต่งกายในแนวโน้มแฟชั่นปี คศ. 2013 – 2014 โดยมีรูปแบบดังต่อไปนี้

ผลงานการออกแบบชุดที่ 1

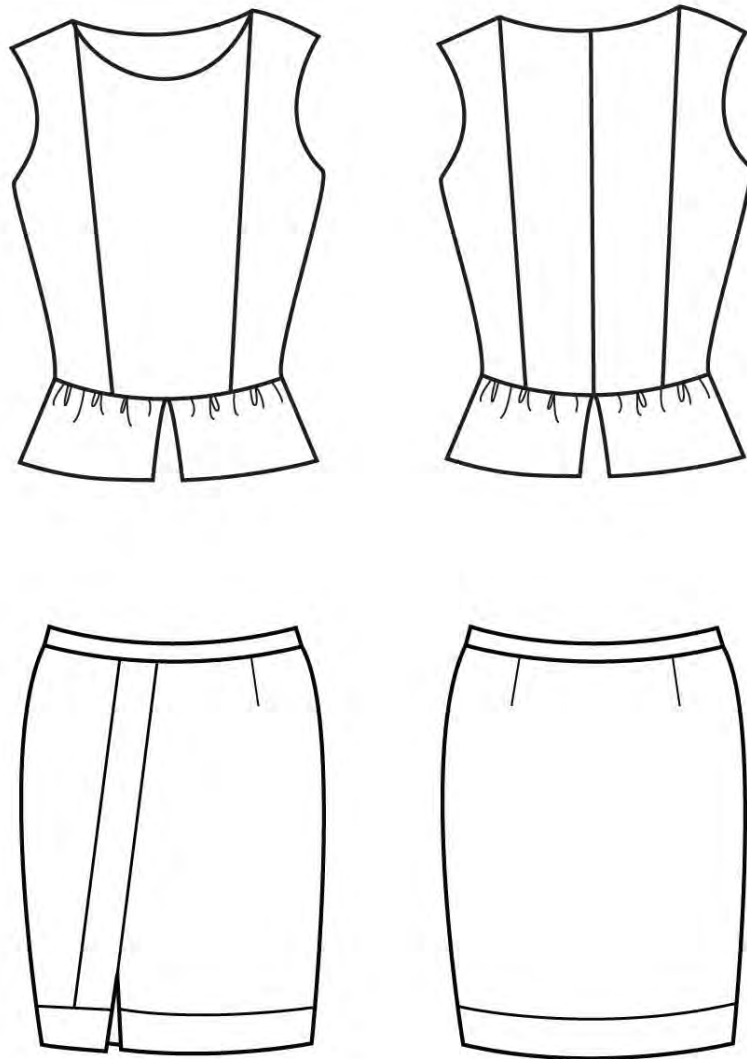
ภาพที่ 18 แบบร่างชุดที่ 1

การออกแบบชุดที่ 1 เป็นเสื้อเข้ารูป แขนสั้น กับกระโปรงทรงสอบผ่าหลัง โดยที่เสื้อจะใช้เทคนิคการถักนํ้าและการตัดต่อผ้า ที่วงแขนและคอเสื้อ

ภาพที่ 19 ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 1

ผลงานการออกแบบชุดที่ 2

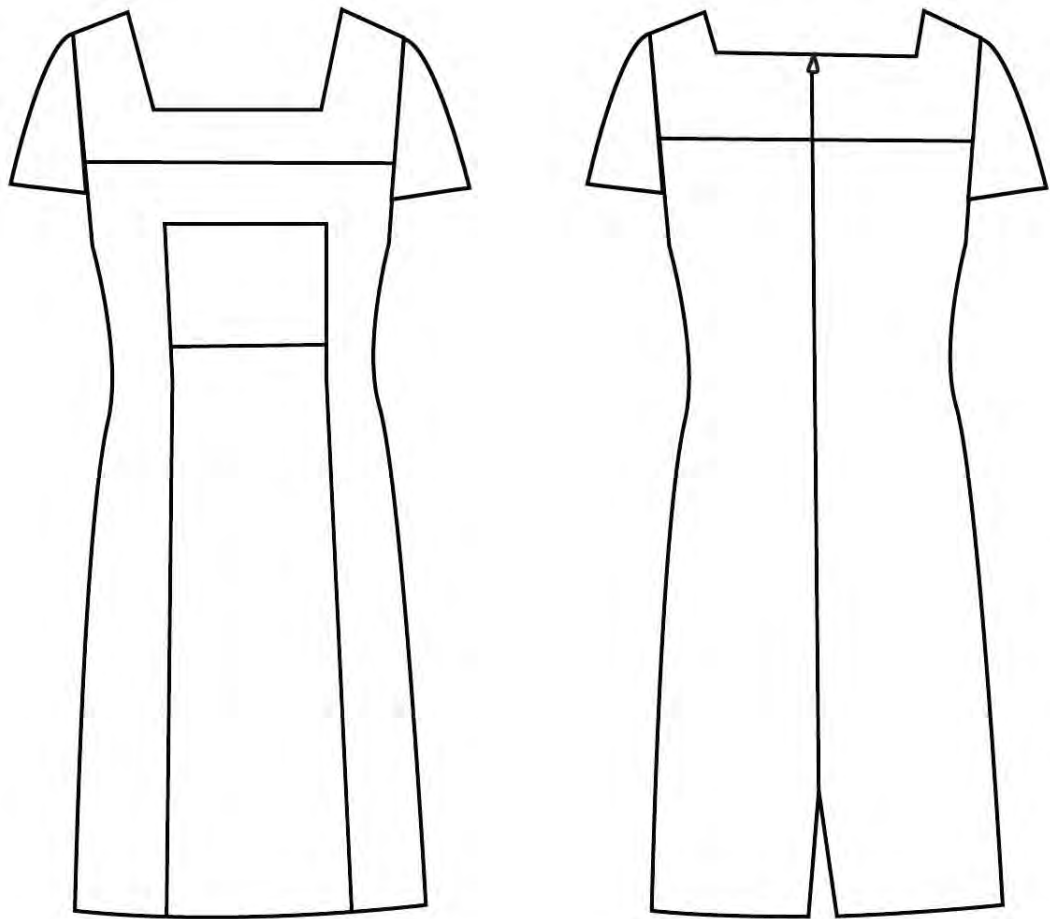
ภาพที่ 20 แบบร่างชุดที่ 2

การออกแบบชุดที่ 2 เป็นเสื้อเข้ารูป แขนกุด ใช้เทคนิคการตัดต่อผ้า เย็บต่อบริเวณช่วงเอวมีการรูดผ้า กับกระโปรงทรงสอบผ่าป้ายด้านหน้า ใช้เทคนิคการตัดต่อผ้าตรงช่วงที่ป้ายและชายกระโปรง

ภาพที่ 21 ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 2

ผลงานการออกแบบชุดที่ 3

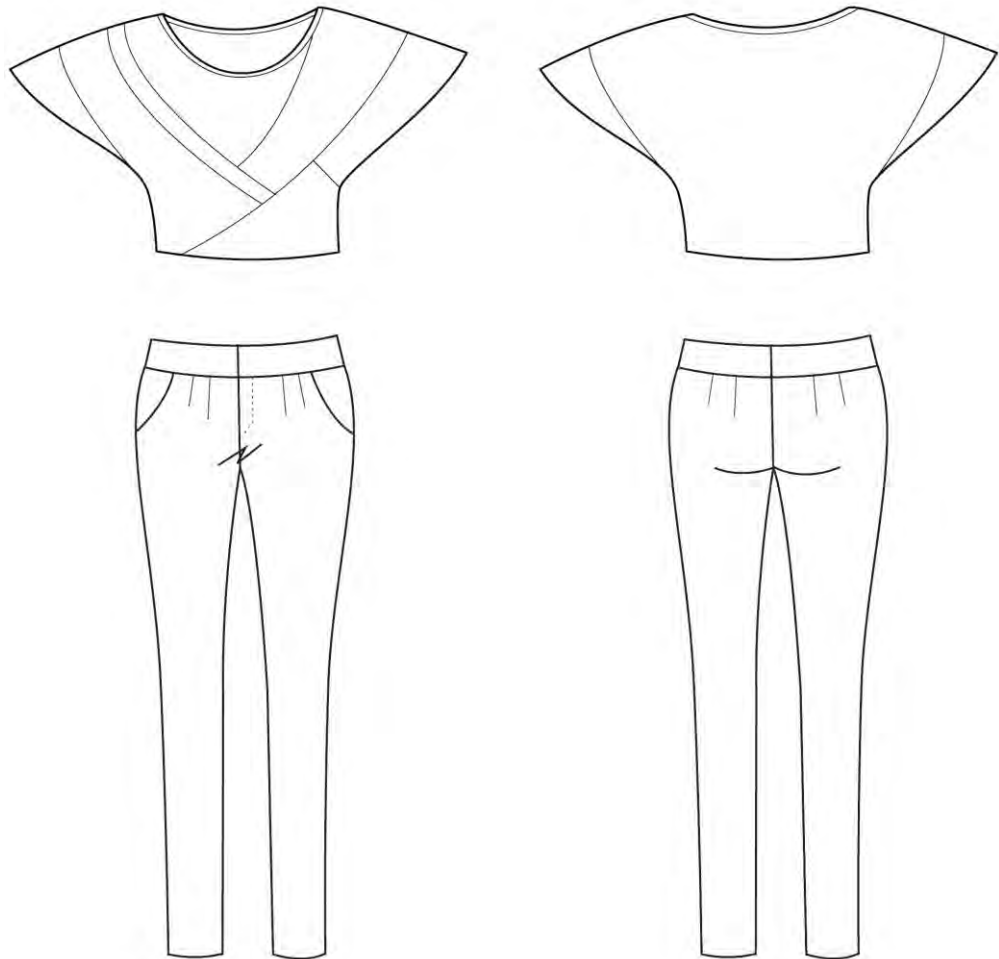
ภาพที่ 22 แบบร่างชุดที่ 3

การออกแบบชุดที่ 3 เป็นชุดติดกันตัวปล่อย ผ่าด้านหลัง ใช้เทคนิคการตัดต่อผ้าที่บริเวณอกและคอเสื้อ

ภาพที่ 23 ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 3

ผลงานการออกแบบชุดที่ 4

ภาพที่ 24 แบบร่างชุดที่ 4

การออกแบบชุดที่ 4 เป็นเสื้อตัวปล่อย แขนในตั้ ใช้เทคนิคการตัดต่อผ้าที่บริเวณตัวเสื้อ ด้านหน้าและแขนเสื้อ กับกางเกงขาแคบ มีการตัดต่อผ้าที่บริเวณช่วงเอว

ภาพที่ 25 ผลงานการตัดเย็บชุดที่ 4

การออกแบบเสื้อผ้าทั้ง 4 ชุด ผู้ศึกษามุ่งเน้นการออกแบบในกลุ่มชุดลำลอง เพื่อให้ผู้สวมใส่มีทางเลือกและการใช้งานที่หลากหลาย เน้นความเรียบง่ายให้กับเสื้อผ้า เพื่อที่จะสามารถสวมใส่ได้ในโอกาสต่างๆ และมุ่งส่งเสริมบุคลิกภาพและสร้างภาพลักษณ์ของผู้สวมใส่ให้มีความทันสมัย โดยการนำผ้าไทยทรงดำในกลุ่มผ้าซิ่นลายแดงโมมาใช้เป็นวัสดุหลักในการตัดเย็บผสมผสานกับผ้าลินินและผ้าฝ้ายให้มีความสวยงามและเหมาะสมในการสวมใส่ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสามารถแสดงภาพลักษณ์ของเสื้อผ้าในกลุ่มแฟชั่น เพื่อการกระตุ้นให้กลุ่มคนรุ่นใหม่หันมาสนใจกับผ้าทอพื้นบ้านในฐานะที่เป็นสินค้าแฟชั่น

สรุปการศึกษาการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยมุ่งเน้นเพื่อการออกแบบสำหรับกลุ่มสตรีช่วงอายุ 25 – 30 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยทำงานและการเข้าสังคม โดยมุ่งศึกษาทัศนคติและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำ และนำผลที่ได้มาประกอบการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 4 ชุด

รูปแบบเครื่องแต่งกายมุ่งเน้นการออกแบบสำหรับเป็นชุดลำลอง ในออกแบบมุ่งเน้นการใช้โครงสร้างของเสื้อผ้าโดยอ้างอิงกระแสแนวโน้มแฟชั่น ปี ค.ศ. 2014 ซึ่งมีรูปแบบโครงสร้างเรียบง่าย เน้นการนำผ้ามาตัดต่อและจัดวางให้มีลวดลายผสมผสานกับลวดลายของผ้าซิ่นลายแดงโม เพื่อให้รูปแบบของเสื้อผ้ามีความทันสมัยและเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย สีหลักที่ใช้จะเป็นสีดำและสีฟ้า ที่เป็นสีหลักของผ้าซิ่นลายแดงโม จุดเด่นของการออกแบบคือการนำผ้าพื้นมาตัดต่อเพื่อทำให้เกิดช่องว่าง และทำให้เสื้อผ้ามีมิติและมุมมองที่แตกต่างไปจากเสื้อผ้าสำเร็จรูปในกลุ่มผ้าทอพื้นเมือง อันเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการออกแบบและผลิตสินค้าต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอเชิงทฤษฎีจากการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัด เพชรบุรี ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำและการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายจากการ สัมภาษณ์ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทย ทรงดำ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

5.1.1 เพื่อออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองกลุ่มไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัด เพชรบุรี

5.1.2 เพื่อส่งเสริมแนวคิดในการออกแบบเสื้อผ้าโดยใช้ผ้าทอพื้นเมือง

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

5.3 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสำรวจตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการ สังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4.2 การศึกษาข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

5.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบเสื้อผ้าสุภาพสตรีจากผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดราชบุรี

5.5 สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลเพื่อการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษามีการศึกษาประเด็นข้อมูลสำหรับการออกแบบ 3 ประเด็น ได้แก่ ลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ เพื่อทำการออกแบบเครื่องแต่งกายสุภาพสตรี โดยใช้ผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะของการทอผ้าเพื่อการจำหน่ายแสดงถึงลักษณะเอกลักษณ์ของลวดลายที่บ่งบอกถึงการนำวิถีแนวคิดแบบดั้งเดิมผสมผสานกับแนวคิดร่วมสมัยซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ลวดลายที่เกิดจากการทอ และลวดลายที่เกิดจากการปัก ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะ มีการแสดงออกถึงการนำแนวคิดของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ซึ่งเป็นวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมที่ถูกนำมาสร้างสรรค์เพื่อการใช้งานและการจำหน่ายเป็นสินค้าพื้นเมือง โดยสามารถแยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผ้าพื้น
2. ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ
3. อื่นๆ

ผ้าทอไทยทรงดำ มีรูปแบบและลวดลายที่แสดงเอกลักษณ์และความเชื่อของคนในแต่ละท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ซึ่งหากมีการปรับรูปแบบและลวดลายให้มีประสิทธิภาพถึงระยะของลายเส้นของผ้าชิ้นลายแดงโมที่เท่ากันก็จะทำให้มีการต่อลายที่ง่ายขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเครื่องแต่งกายให้มีความเหมาะสมกับการใช้งานเพิ่มมากขึ้น เพราะหากมองถึงประโยชน์ของการใช้งานแล้วรูปแบบผ้าไทยบางชนิดมีลวดลายที่มากเกินไป

บางครั้งการนำมาใช้งานอย่างเช่นการตัดเย็บเสื้อผ้าหรือการนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ อาจทำได้ยาก และบางครั้งอาจไม่มีความเหมาะสม หากมีปรับให้มีการวัดระยะห่างของลายเส้นของผ้าขึ้นในแต่ละผืนให้มีความเท่ากันก็จะทำให้การนำไปใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีความประณีตเพิ่มขึ้น หรือบางครั้งอาจมีการปรับลักษณะของลายเส้นให้มีความถี่หรือห่างเป็นจังหวะในผืนผ้าเดียวกัน ก็จะเกิดมิติของการสร้างลวดลายด้านสีสันก็อาจปรับเปลี่ยนตามสมัยนิยมควบคู่ไปกับการอนุรักษ์รูปแบบลวดลายดั้งเดิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความน่าสนใจและมีส่วนร่วมสมัยมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบและลวดลายนั้นผ้าขึ้นลายแดงโม มีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนาเป็นเครื่องแต่งกาย เนื่องจากมีความเหมาะสมของลวดลายในการนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย อีกทั้งราคายังมีความเหมาะสมในการนำมาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งเมื่อนำมาออกแบบเป็นเครื่องแต่งกายแล้วยังสามารถสร้างความแปลกใหม่และความน่าสนใจเมื่อมีการผสมผสานกับเนื้อผ้าฝ้ายและผ้าลินิน ทำให้เกิดมิติของพื้นที่บนเครื่องแต่งกายที่น่าสนใจและช่วยส่งเสริมรูปแบบของเครื่องแต่งกายสำหรับกลุ่มวัยทำงานโดยอายุระหว่าง 25 - 30 ปี

สำหรับผ้าทอไทยทรงดำนั้น จะใช้วัสดุในการผลิตผืนผ้าที่ทำมาจากฝ้ายและไหม ซึ่งเนื้อผ้าอาจจะยับได้ง่าย ดังนั้นในการพัฒนาเส้นใย ควรมีการเพิ่มคุณสมบัติพิเศษให้กับเส้นใย เพื่อให้เสื้อผ้ามิดชิดสบาย และดูแลรักษาได้ง่าย อีกทั้งเพื่อให้เหมาะสมกับการสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ ซึ่งนอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาในการออกแบบเสื้อผ้าให้ใช้งานได้หลากหลายโอกาสในการสวมใส่ และมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผ้าทอพื้นบ้าน

สรุปได้ว่า ผ้าทอไทยทรงดำจัดอยู่ในงานหัตถกรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของไทยทรงดำ ควรมีการอนุรักษ์และสืบสานไว้ให้กับคนรุ่นหลังศึกษาเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานวิถีความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย อีกทั้งพัฒนาคุณภาพและรูปแบบของลวดลายของผ้าทอลายแดงโมให้มีความปราณีต โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของลวดลาย ให้มีความหลากหลายตามกระแสแฟชั่นควบคู่กับการอนุรักษ์สืบสานรูปแบบลวดลายดั้งเดิม เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายขึ้น ซึ่งจะเป็นช่องทางในการหารายได้และการสร้างงานให้กับชุมชนและครอบครัวควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

5.6 อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยการออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองนั้น สิ่งสำคัญคือ การพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองให้มีมาตรฐานและมีความประณีตในการจัดระบบตลาด ซึ่งอาจทำควบคู่ไปกับการอนุรักษ์รูปแบบตลาดดั้งเดิม ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างมาตรฐานของผ้าทอพื้นเมือง ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากเสื้อผ้า อันเป็นทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมผ้าทอและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ที่สำคัญคือการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ในตลาดที่สูงขึ้น

แฟชั่นการแต่งกายของคนในชาติเป็นสิ่งที่สะท้อนควบคู่ไปกับหลาย ๆ สิ่ง ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมในสังคม ทั้งยังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของคนในชาติ ปัจจุบันมีการส่งเสริมการรณรงค์ใช้ผ้าไทยกันอย่างกว้างขวางแต่อย่างหนึ่งที่ทราบกันว่าผ้าไทยก็ยังคงมีความนิยมอยู่ในวงจำกัด ซึ่งจากการศึกษาการออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำสามารถสร้างสรรค์รูปแบบได้หลากหลาย และสามารถอ้างอิงกระแสแนวโน้มแฟชั่นควบคู่กับการเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ซึ่งประเด็นสำคัญคือ การส่งเสริมให้นักออกแบบรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ดีต่อผ้าไทยของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ของไทย ในฐานะวัตถุดิบที่ใช้ในการออกแบบ เนื่องจากผ้าไทยถือว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ที่แสดงภูมิปัญญาของคนในแต่ละท้องถิ่น แฝงด้วยความผูกพันที่เชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดและสืบสานต่อกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ควรค่าแก่การอนุรักษ์เพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ซึ่งสามารถดำเนินการอนุรักษ์ควบคู่กับแนวคิดการพัฒนาเพื่อให้ผ้าไทยมีพื้นที่มากกว่าสินค้า OTOP ซึ่งอาจมองในแง่มุมมองของแนวคิด 2 แนวคิด คือ การอนุรักษ์เพื่อการรักษาให้คงอยู่ในฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และ การอนุรักษ์ฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ประเด็นที่สำคัญคือ การอนุรักษ์และสืบสานเทคนิคและกรรมวิธีในการทอแบบดั้งเดิมในแง่ของการสร้างคุณค่าและคุณภาพให้ทัดเทียมผ้าไทยดั้งเดิม เป็นแนวทางหนึ่งในการสืบสานวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ดีให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง ในการตระหนักถึงการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นการฟื้นฟูเพื่อให้มีพื้นที่อยู่ในฐานะภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบทอดความเป็นมรดกแห่งภูมิปัญญาให้คงอยู่ และการอนุรักษ์เพื่อการต่อยอดองค์ความรู้

5.7 ข้อเสนอแนะ

5.7.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าทอพื้นเมืองให้มีมาตรฐาน และเหมาะสมกับการใช้งานการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ

5.7.2 ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้ารวมถึงการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองให้มีมาตรฐาน และแนวทางในการพัฒนารูปแบบตามกระแส การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายใต้บริบททางวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

- จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง. (2543). การออกแบบเครื่องแต่งกาย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จิตรพิ ชวลาวันย์. (2555). การออกแบบเครื่องแต่งกายสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์. (2547). กลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมืองกรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี. ปรินิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐกฤต ดิฐวิรุฬห์. (2550). ผ้าจก : จากการถักทอในวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้า. ปรินิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงพร ตั้งวงศ์. (2544). การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงพร ตั้งวงศ์. (2544). การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อ้างจาก สุริรัตน์ อ่อนวงศ์.(2552). หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเขาย้อย.สัมภาษณ์. 18 มกราคม.2552.
- ดิสนีย์ สิงหพรเศรษฐ์. (2552). @ออกแบบสิ่งทอ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ธิดา ชมพูนุช. (2539). การศึกษาศิลปหัตถกรรมไทยโซ่งในจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทักษ์อักษร.
- นิยม ออโอรย์. (2539). การศึกษาการสืบทอดงานศิลปะผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิติ กลีโกศล. (2541). การพัฒนาอุตสาหกรรมไหมไทยในภาคอีสาน : รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2444-2455). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเสริฐ พิชยะสุนทร. (2555). ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพิธภัณฑน์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. (2551). วัฒนธรรมการแต่งกายของไทยทรงดำ (2). (online).เข้าถึงได้จาก <http://www.openbase.in.th/node/5580> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2556.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (ม.ป.ป.). ผ้าทอพื้นเมืองในภาคกลาง. ม.ป.ท.
- มนู อุดมเวช, สุนันท์ อุดมเวช, ปราณี ชุ่มน้อย, และอบอวล อบอุ่นวรรณ. (2537). ผ้าไทดำกับการอพยพ. ม.ป.ท.
- วิลาวัลย์ ปานทอง, วรพรรณ ศรียากย์, กรรณิการ์ รักษา, ภูเนตุ จันทร์จิต, แสน ไชยบุญ. (2551).

- ภาษาและวัฒนธรรมไทยทรงคำ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สัมปชญูะ.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2530). **ผ้าไทย : พัฒนาการทางอุตสาหกรรมและสังคม**. กรุงเทพฯ : บริษัท
เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2531). **ผ้าไทย**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.
- ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2556). **เจาะเทรนด์โลก 2014 : แฟชั่น วัสดุ เทคโนโลยี สี พื้นที่ และการใช้
ชีวิต**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ.
- สรุชัย หวันแก้ว. (2548). **ความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- สมพงศ์ ทิมแจ่มใส. (2545). **ผ้าทอพื้นเมืองร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2538). **ผ้าไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2545). **ผ้าไทย : สายใยแห่งภูมิปัญญาสู่คุณค่าเศรษฐกิจไทย**.
กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. (2548). **วัฒนธรรมวัยรุ่น : การใช้เวลาว่างในยุค
สมัยแห่งวัฒนธรรมบริโภค**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ เขต 5. (2554). **วิถีชีวิต “ไททรงคำ”**. (online). เข้าถึงได้จาก
<http://www.gotoknow.org/posts/440392> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2556.
- เสาวลักษณ์ คงกาญจนา. (2549). **ศิลปการตกแต่งเสื้อผ้า**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อจลรา วงศ์พัฒนามงคล. (2557). **การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมการบริโภคในชุมชน**. ปรินญาณพนธ์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน. (2555). **“พิธีกรรม” นักร้อง” วัฒนธรรมไทยทรงคำ**. ข่าวสด. (online). เข้าถึงได้จาก
<http://www.khaosod.co.th> สืบค้น วันที่ 28 ธันวาคม 2555.
- ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน. (2556). **วัฒนธรรมการแต่งกาย - ไทยทรงคำ**. (online). เข้าถึงได้จาก
<https://sites.google.com/site/thiythrngda/wathnthrrm-kar-taeng-kay> สืบค้นเมื่อวันที่ 15
กันยายน 2556.
- Harriet Posner. (2011). **Marketing Fashion**. London : Laurence King Publishing Ltd.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงตามความจริงของท่าน

1.1 อายุ

() ต่ำกว่า 20 ปี	() 20 - 30 ปี
() 31 - 40 ปี	() 41 - 50 ปี
() 51 - 60 ปี	() มากกว่า 60 ปี

1.2 สถานภาพ

() โสด	() สมรส
() หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด

() ม.6 (ปวช.) หรือต่ำกว่า	() อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรี	() สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

1.5 อาชีพหลัก

() เจ้าหน้าที่ของรัฐ	() รัฐวิสาหกิจ
() พนักงานเอกชน	() อาชีพส่วนตัว
() ค้าขาย	() รับจ้าง
() นักศึกษา	() นักเรียน

1.6 รายได้

() ต่ำกว่า 10,000 บาท	() 10,001 – 20,000 บาท
() 20,001 – 30,000 บาท	() 30,001 – 40,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

- 5 = มากที่สุด
 4 = มาก
 3 = ปานกลาง
 2 = น้อย
 1 = น้อยมาก

2.1 ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ

ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1. ท่านทราบถึงรูปแบบและลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ					
2. ผ้าทอไทยทรงดำสามารถซื้อได้ทั่วไปตามท้องตลาด					
3. ผ้าทอไทยทรงดำมีลวดลายและสีสันทันทีเหมาะกับการนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย					
4. ผ้าทอไทยทรงดำเหมาะกับการเลือกใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าสำหรับพิธีการ					
5. ผ้าทอไทยทรงดำเหมาะกับการเลือกใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าในกลุ่มชุดลำลอง					
6. ผ้าทอไทยทรงดำมีการเลือกใช้วัสดุและกรรมวิธีที่มีคุณภาพ					
7. ผ้าทอไทยทรงดำมีราคาเหมาะสมกับรูปแบบลวดลายและวัสดุ					

ทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
8. ผ้าทอไทยทรงดำเหมาะกับสตรีที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป					
9. ท่านมีการสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอไทยทรงดำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง					
10. ท่านมีความชอบในการสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอไทยทรงดำ

ความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูป จากผ้าทอไทยทรงดำ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย มาก
1. เสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำควรมีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน					
2. เสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำควรมีรูปแบบที่หลากหลาย					
3. รูปแบบของเสื้อผ้าสามารถใช้งานได้หลายโอกาส					
4. เสื้อผ้าจากผ้าทอไทยทรงดำควรมีรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้สวมใส่					
5. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน					
6. เลือกใช้วัสดุทำให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบเสื้อผ้า					
7. ออกแบบให้สามารถใช้งานได้หลายโอกาส					
8. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ					
9. นำเทคนิคในการตัดเย็บมาประกอบการออกแบบเพื่อให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความทันสมัย					
10. ใช้ผ้าที่สวมใส่สบายเหมาะสมกับสภาวะอากาศ					
11. มีสีสันทันสมัยและมีความกลมกลืน					
12. มีความประณีตในการตัดเย็บ					
13. วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บมีคุณภาพ					
14. ควรง่ายต่อการดูแลรักษา					
15. ราคาไม่สูงจนเกินไป					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวฐิติมา พุทธบุชา
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Thitima Puttabucha
 2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3110400706770
 2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
 3. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หมายเลขโทรศัพท์ 02-6299153 – 7 ต่อ 3008 โทรสาร 02-6299153 – 7 ต่อ 3008
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) anni_thitima1981@hotmail.com
 4. ประวัติการศึกษา
ระดับปริญญาตรี คศ.บ สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย-ออกแบบแฟชั่น
คณะคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตโชนดิเวช พ.ศ. 2546
ระดับปริญญาโท คศ.ม สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พ.ศ. 2553
 5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การออกแบบเสื้อผ้า
 6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้
ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย
 - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -
 - 7.2 ชื่อแผนงานวิจัย -
 - 7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน (อาจ
มากกว่า 1 เรื่อง) -
 - 7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ -
-

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวจรตพิม์ วังเย็น
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Jaratpim Wangyen
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3700600062072
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หมายเลขโทรศัพท์ 02-6299153 – 7 ต่อ 3008 โทรสาร 02-6299153 – 7 ต่อ 3008
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) jaratpim_oui@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา
ระดับปริญญาตรี ศศ.บ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม คณะศิลปกรรม
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2541
ระดับปริญญาโท กศ.ม สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2547
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การออกแบบลวดลายสิ่งทอ
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้
ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย
 - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -
 - 7.2 ชื่อแผนงานวิจัย :
 - 7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อพัฒนารูปแบบสินค้า
พื้นเมือง กรณีศึกษาผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี
 - 7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ : -